

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 8 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izbija vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— Mr. za inozemstvo 15.20 Mr
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in izdajanje v tujini: KRAJEVINE ITALIJE IN INOZEMSTVA IMA
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštno čerkovnem zavodu: Ljubljana št. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Uspešne akcije v Egiptu

Odbiti poskusi izvidniških oddelkov — Uničena angleška letala

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 28. avgusta naslednje 823. vojno poročilo:

Sunki sovražnih izvidniških oddelkov podprti z živim ognjem topništva so bili odbiti na egiptski fronti.

Nemški lovci so v boju sestrelili tri sovražna letala.

Britanska letala so izvršila polete nad Gelo in Comiso; pri tem je bilo eno letalo zadeto od strelav obrambne baterije ter je bil v plamenih padlo na tla v okolici Comisa, dočim je bilo drugo hudo zadeto ter je bilo prisiljeno k pristanku v bližini Marine di Ravaga. Sovražni pilot je bil ujet. Uradno je javljeno, da je bila med civilnim prebivalstvom ubita ena oseba, nekoliko pa jih je bilo ranjenih. Povzročena škoda ni znana.

Artilerija sproti zadušni sovražne napadalne poskuse

Operacijsko področje, 28. avg. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani v Severni Afriki). Sovražnik je skušal tudi večerjati z običajnimi patrolnimi skupinami izvesti nekaj napadov v raznih odsekih naše postojitve. V jutru se je nad 50 oklopnih vozil skušalo približati našim položajem v obalnem odseku, toda takojšnji ogenj našega topništva jih je pognal v beg. Popoldne so skušale precejšnje pehotne sile izstopiti z motornih vozil v očitnem namenu, da bi napadle naše postojanke v osrednjem pasu. Ko so izvajale manever, je naše topništvo pričelo streljati. Več kot 10 motornih vozil je bilo poškodovanih in se ni več premaknilo z mesta. Sovražne sile so se takoj umaknile na izhodne položaje.

Tudi letalsko delovanje je bilo, kakor običajno, živo. V spopadih so lovci osi sestrelili en Hurricane, en Spitfire in en Curtis. Protiletalsko topništvo neke naše

velike edinice je sestrelilo dve sovražni letali, ki sta skušali napasti našo postojitve.

Angleži priznavajo slabost v Sredozemlju

Rim, 28. avg. s. Admiral Harwood Norman, šef angleške mornarice v Sredozemskem morju, je izjavil nekemu dopisniku Reutersa, da so bile podvzete vse mure na tem morju za zagotovitev tesnejšega sodelovanja med letalskimi silami in pomorskimi silami. Po teh izjavah so bile mere podvzete, ker položaj močne angleške mornarice v Sredozemskem morju ni več tak kakor je bil svoj čas. Potem ko je objasnili, da angleška mornarica ne more izvajati več svojih normalnih operacij brez zadostne letalske zaščite in da mornarica mnogo tvega, ako bo potrebno izvesti velike naloge, je Harwood Norman takole nadaljeval:

Letalski činitelj je kapitalne važnosti v Sredozemskem morju in sovražno napredovanje na črti El Alameina je odvzelo zavaznikom letališč, s katerimi bi mornarica lahko dobila zadostno zaščito z lovskimi letali. Vse zavisi, je angleški admiral žalostno priznal, od izida operacij na kopnem. Admiral je nato skušal ublažiti vtis svojih izjav, zatrjujoč, da ima Anglija mnogo podmornic, ki bodo lahko dosegle znatne uspehe in da se zavazniki letalske sile vsak dan trudijo, da bi onemogočili sovražne konvoje proti Severni Afriki, in da letala opravljajo znaten del za vojno koristnih akcij proti podmornicam osi.

Zaključek admiralovih izjav resnično ni tolažilo za Angleže, katerim so vedno dopovedovali, da je Sredozemsko morje nekakšno angleško jezero. Gotovo je, je zaključil admiral, in to ve tudi sovražnik, da naša mornarica ni več tako močna kakor je bila svoj čas, ker mora vojna mornarica Zedinjenih narodov opravljati težke naloge po morjih vsega sveta.

Ducejeva podpora je Albance navdala s hvaležnostjo in navdušenjem

Podrobnosti o potresu v piškopejski pokrajini

Tirana, 29. avg. s. Po podrobnih poročilih s potresnega področja se potrjuje, da se je potres pričel natančno od 8,12 dne 27. t. m. v Piškopeji in zdi se, da je bil epicenter v bližini vasi Macelari, kjer je bila škoda posebno huda. Po prvih ugotovitvah je potres zahteval na vsem prizadetem področju 43 smrtnih žrtev, ranjenec pa so našli doslej 110. Okrog 1200 oseb je ostalo brez strehe, mnogo živine pa je bilo ubite. Tako v Piškopeji na sedežu prefekture kakor tudi v vseh Macelari, Velnji, Alajbegu, Kurtvegi in Elavaru so vidne posledice potresa. Prvemu sunku, ki je povzročil največ škode, so sledili manjši sunki.

S posebnim letalom je včeraj obiskal poskodbane kraje predsednik ministrskega sveta in prinesel tako hudo prizadetemu prebivalstvu dokaz o solidarnosti v vsej Albaniji. Prebivalstvo je pohvalilo zaradi zgledega zadržanja.

S posebno ganjenostjo in čustvi hvaležnosti je prebivalstvo vzelo na znanje poročilo o velikodušnem Ducejevem dejanju, ki je, kakor je znano, dolocil en milijon lir

za žrtve potresa. Ko se je vrnil v Tirano, je ministrski predsednik ostal na letališču, kjer je sprejel kraljevega namestnika, ki je došel iz Rima in kateremu je poročal o svojem potovanju in o storjenih ukrepih v prid prizadetega prebivalstva. Albanski tisk objavlja z velikim poudarkom vest o Ducejevem darilu ter poudarja značilno velikodušno dejanje, ki znova potrjuje, kako je Ducejevo srce pvpod navzočih in kako se kaže s toliko velikodušnostjo do albanskega naroda.

Vojaške in civilne oblasti ter oddelki vojske in milice se vedno poživljeno opravljajo podporno delo. Vedno zadržanje albanskega prebivalstva od tej nesreči potrjuje naslednja dva dogodka: V vasi Huštenki bi morala biti včeraj neka poroka. Ker je potres porušil hišo in so na čudežen način ušli smrti ženin in nevesta ter svoji, je bila poroka pod sotočjem v Piškopeji je muzein kakor običajno vsak dan z minareta pozival vernike k molitvi, čeprav je bila mošeja hudo poškodovana in so oblasti prepovedale prebivalstvu priti v bližino poškodovane zgradbe.

Ameriška ljudstva se upirajo Washingtonu

Buenos Aires, 28. avg. s. Notranji položaj na Kubi, ki je popolnoma zasužnjena Washingtonu, kaže se naprej znake vrenja političnega značaja, ki je naperjeno proti brutalnim tlačitelcem tega naroda. Močna skupina liberalcev je skušala v naskoku zavzeti neko tovarno vojnih potrebščin pri Awami, nakar je pobegnili. Čete že tri dni zasledujejo upornike. Vojni minister je javil, da bodo zajeti uporniki ustreljeni, vladna pa je iz strahu pred neredi izdala stroge ukrepe.

Rim, 28. avg. s. Eden izmed dokazov, ki ga anglo-ameriška propaganda osobito rad navaja od dneva vstopa Brazilije v svetovni spopad, je trditve v tako zvani panameriški vzajemnosti. Glasom organov Bele hiše je 25 južnoameriških republik pod razno obliko izjaviteljstva v borbi proti osovinskim silam. Ta izjaviteljstva vzajemnost vlad pa po vestih, ki prihajajo iz Južne Amerike, v resnici ni nikakršna vzajemnost narodov.

V raznih republikah Južne Amerike je

Egipt pod angleškim terorjem

Carigrad, 27. avg. s. Egiptski ministrski predsednik Nahas paša je včeraj govoril v radiu ob priliki šeste obletnice angleško-egiptske pogodbe in je znova potrdil trdno odločitev Egipta, ki hoče izpolniti pogodbo po črki in duhu pogodbe. Rekel je: Stvar demokracije je naša stvar. Dali smo vso mogočo pomoč in jo bomo še naprej dajali. Zmaga demokracije bo prinesla svetlo novo dobo, v kateri bo svoboda narodov trdno zajamčena na temelju človeškega dostojanstva. Težko ure nas še čakajo, toda dan trumfa demokracije bo prišel.

Ta govor je samo dokaz zasužnjaja, v katerega je spravila Egipt slabost vlade, ki se ne more upirati angleškemu pritisku. Egipt je zaradi tega postal angle-

ška kolonija. Slavospev demokraciji je udoben zaščitnik, za katerim skuša Nahas paša prikriti resnico o položaju, ki je nasproten interesom in zahtevam egiptskega naroda. Ta narod je že ob mnogih prilikah dokazal svoje nasprotje do londonske vlade, ki ni držala nobene svoje obljube, temveč ni nikdar spoštovala svečanih obvez od Egipta. Aretacije, nasilnosti in slično, so orodja, s katerimi skušajo Angleži potlačiti sleherni hotenje egiptskega naroda po svobodi in neodvisnosti. Kljub politiki svoje vlade se egiptski narod ne odpoveduje tem idealom, ki se jih skuša zdaj potlačiti z lažnim izgovorom borbe za demokracijo.

Obnovite naročnino!

Nadaljnje prodiranje v Kavkaz

Novi visokogorski prelazi zavzeti — Vedno tesnejše oklepanje Stalingrada — Ogromne sovjetske izgube

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 28. avg. Vrhovno poveljništvo nemške vojske objavlja naslednje vojno poročilo:

V Kavkazu so izsilile gorske čete prehod preko nadaljnjih visokih gorskih prelazov. Razkropljene sovražnikove sile so bile uničene.

Zapadno od Stalingrada pridobiva nemški napad proti žilavemu sovražnikovu odporu na terenu. Pri obrambi obupnih protinapadov je bilo samo v teku večerajšnjega dneva uničenih ali zaplenjenih 130 sovjetskih tankov. Močne letalske sile posegajo uspešno v borbe na zemlji in so razen tega uničile tudi za vojno važne naprave v Stalingradu in na zvezah iz zaledja. Na Volgi sta bila zažgana dva transportna parnika.

Na fronti ob Donu so nemške in italijanske čete zavrnile sovražnikove napade.

Južno od Kaluge in pri Rževu so se zrušili hudi sovražnikovi napadi. Tudi nekateri krajevne akcije sovražnika so ostale brez uspeha.

Južno od Ladokškega jezera so ostali brez uspeha hudi sovjetski napadi, v katerih je bilo med drugim uničenih 35 tankov.

Sovjetsko letalstvo je v teku večerajšnjega dneva izgubilo v letalskih bojih in protiletalskem topništvu 101 letalo, medtem ko je bilo 7 drugih letal uničenih na tleh. Eno lastno letalo je bilo izgubljeno.

Pri poletu nad zasedene zapadne pokrajine je bilo včeraj v letalskih bojih sestreljenih 15. od stražnih ladij pa 3 angleška letala brez lastnih izgub. Razen dnevnih motilnih poletov nad zapadno Nemčijo so oddelki angleških bombardnikov v noči na 28. avgusta odmetavali zažigalne in rušilne bombe predvsem na mesto Kassel. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. Po dosedajših poročilih so nočni lovci in protiletalsko topništvo sestrelili 35 izmed napadajočih bombnih letal.

V času od 14. do 27. avgusta je izgubilo angleško letalstvo 315 letal, od teh 52 nad Sredozemskim morjem in Severno Afriko, medtem ko je bilo v istem času v boju proti Angliji izgubljenih 63 lastnih letal.

Podnevi in ponoči so nemška letala bombardirala za vojno važne naprave v južni in jugovzhodni Angliji in odmetala tamkaj velike množine rušilnih in zažigalnih bomb.

druge fronte v tem letu. Ako Angleži zdaj odstopajo od te obljube s svojimi argumenti, piše dopisnik iz Moskve ob zaključku, si bodo Sovjeti to tolmačili kot nedostojno izigravanje.

Letalski napadi na Anglijo

Berlin, 28. avg. s. DNB poroča, da so bili napadi nemškega letalstva, ki jih omenja današnje vojno poročilo, naperjeni proti Folkestonu, industrijskemu središču Leodese, in proti pristanišču Hullu. Vžni objekti v Folkestonu so bili napadeni iz bližine podnevi in zadeti v polno.

Vojna na morju

Lizbona, 28. avg. s. Ameriško mornariško ministrstvo javlja, da je podmornica osi v Atlantiku ob južnoameriški obali torpedirala in potopila neko norveško trgovsko ladjo majhne tonaže, ki je bila v službi sovražnikov trojnega pakta.

Lizbona, 28. avg. s. Angleška admiralita javlja, da sta bili potopljeni obalni stražni ladji »Manor« in »Laertes«.

Berlin, 28. avg. s. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil nadaljuje z objavo imen angleških ladij, ki so jim nemške podmornice od 1. julija 1942 potopile. Gre to pot za potopljene ladje od tega dne do prvega dne Churchillovega morka o izgubah v bitki za Atlantik. Med drugimi so bile potopljene naslednje ladje: »Leshian« 2370 ton, »Kalin« 2001 tona, »Kancow« 2047 ton, »NG« 2500 ton, »Paow« 2537 ton, »Soochow« 2614 ton, »Saint Patrick« 1922 ton, »Toronto City« 2486 ton, »Whit« 1196 ton, »Vuh« 2938 ton, »Wigry« 1895 ton, »Aldegrove« 1974 ton.

Tonaža teh 12 ladij znaša skupno 24.614 ton. Važnost potopitve teh ladij je še bolj očitna, ako pomislimo, da gre za ladje, ki je vsaka stokrat ali petkrat na leto plula po morju.

Buenos Aires, 28. avg. s. Po poročilu ameriškega mornariškega ministrstva, se je potopil pri trčenju ameriški rušilec »Ingraham«. Rušilec »Ingraham« je pripadal razredu Woolsey in je izpodvil 1.630 ton ter je imel brzino 35 vozlov. Oborožen je bil s 5 topovi po 127 mm in z 10 torpednimi cevmi.

Smrt habsburškega nadvojvode

Dunaj, 28. avg. s. Umrl je bivši poveljnik letalskih sil avstro-ogrske monarhije nadvojvoda Ferdinand Franc. Ob izbruhu svetovne vojne je bil nadvojvoda poveljnik 14. armadnega zbora. Nato je poveljeval armadi, ki je prodrla pri Gorlicu v Galiciji skozi močno utrjene ruske črte.

Vojaška obveznost v Alzaciji

Berlin, 28. avg. s. Z naredbo šefa civilne uprave v Alzaciji se uvaja obvezna vojaška služba za vse nemške državljane. S tem bo Alzacija — komentira list »Alsace« — ta ukrep — polno sodelovala v borbi za obstoj, katero nemški narod bje že tri leta.

Neuspeh Churchillovega obiska v Moskvi

Lizbona, 28. avg. s. Kaj se je zgodilo v Moskvi? Na to vprašanje odgovarja dopisnik angleškega tiska »News Stateman and Nation« in ugotavlja po obvestilih iz Moskve, da Churchill in njegovo spremstvo nista naredila nobenega vtisa v Moskvi. Prebivalstvo se po obisku ne čuti bolj srečno. Zdi niso zanimivi politični razgovori, temveč samo sedanji položaj, ki je bolj resen kot kdaj prej. V Moskvi se zavedajo, da Nemčija kontrolira skoraj vse evropske oskrbovalne vire, dočim so zavazniki pustili Sovjetsko zvezo na cedilu List »Rečca zvezda« ni objavil niti članka na prvi strani, ki bi bil posvečen Churchill. Glede banketa v Kremlju pravijo, da je bilo ozračje na banketu zelo kilavo, ter da so bili govori na zunaj živahni, v resnici pa zelo prisljeni. Churchill je imel v Moskvi opravka z osebami, na katere njegova narava ni naredila nobenega vtisa. Molotovjev komunike so smatrali v Sovjetski zvezi kot gotovo angleško obljubo

dosejajo cilje, ki bi lahko bili največje važnosti za nadaljnji razvoj vojne. Možno je, se izraza Steve, da sovražnik doseže cilje, ki si jih je zastavil, še pred koncem novembra. Kdor si domišlja v Ameriki, da zavazniki lahko zmagojo v tej vojni, ako tako nadaljujejo, je kandidat za norišnico. Brez druge fronte so vse možnosti za zmago na tleh osi.

Italijanski oddelki ob Donu zadajajo Sovjetom ogromne izgube

Berlinski oris vojnega položaja, ki je ugoden na vseh odsekih vzhodne fronte

Berlin, 28. avg. s. Glede novih uspehov nemških in zavazniških čet podčrtavajo na pristojnem mestu predvsem to, da je bilo mogoče kljub izredno srditemu odporu sovražnika in kljub močnim utrubam s katerimi razpolaga, pridobiti na terenu tako zapadno od Stalingrada, kakor v osrčju Kavkaza. Vest inozemskih agencij, da so nemške kolone dosegle Volgo, se v pristojnih berlinskih krogih ne demantira in tudi ne potrjuje. Ponovno so Italijanski vojski odbili, kakor je znano, divje sovjetske napade na fronti Dona. Boljševiki so imeli zelo ogromne izgube.

Glede defenzivnih borb v odseku zapadno od Moskve se omenja, da so se zopet izjavili sovražni polzusi napadov na nemške postojanke, ki so danes bolj močne in trdne kot kdaj prej. Glede sovjetskega izrednega poročila od včeraj, s katerim se poroča o napredovanju v odseku Rževa, se ponavlja, kar je bilo že rečeno, da gre za lokalen uspeh brez vsakršne strateške važnosti. Na nemški strani so izvedli korekturo fronte, s čimer so se nadalje utrdile glavne postojanke, proti katerim naperja sovražnik brezuspešno svoje napade.

Kar se tiče borb južno od Ladokškega jezera, kjer so boljševiki sprožili divje napade, je jasno, pravijo v Berlinu, da skuša sovražnik z novimi napori zmanjšati pritisk klesč okrog Petrograda, katerega te klesče drže že leto dni. Borbe v tem odseku se trajajo. Iz istega pristojnega vira se doznava končno, da je včeraj sovjetsko letalstvo imelo ogromne izgube in sicer je izgubilo 108 letal, dočim se samo eno nemško letalo ni vrnilo na oporišče.

Hudi boji v kavkaških gorah

Berlin, 28. avg. s. O borbah na vzhodni fronti se doznava iz pristojnega vojaškega vira naslednje podrobnosti:

Boljševiki kljub obupnim protinapadom niso mogli ustaviti nemških in zavazniških čet, ki prodirajo na Kavkazu. V hudih borbah, ki so izredno težke tudi zaradi visokega gorovja, je bilo več sovražnih skupin razpršenih, druge boljševiške vojske skupine, ki so bile že prej razpršene, pa so bile uničene. V sledečih napadih je bil odpor nasprotnika v nekaterih visokih prelazih popolnoma strl. V teh akcijah je prišlo do izredno hudih borb okrog utrjene višine, ki je bila končno zavzeta z naskokom. V borbah južno od Krnjanskaje je neki nemški pehotni bataljon te dni zavzel velik kraj, ki je tvoril glavno postojanko na cesti čez važen gorski prelaz. Ko je bil sovražni odpor strl, je poveljstvo bataljona s svojimi stotnjaki napadlo skupino sovražnih postojank, ki so bile zelo utrjene in jih zavzelo. Boljševiki so takoj izvedli protinapad in kar enajstkrat zaporedoma brezuspešno poskušali vreči Nemce nazaj, toda bataljon je vztrajal v zavzeti postojanki in se ni umaknil niti za korak. Severno od Kavkaza so končno nemške čete zopet napredovale v Kalmuški stepi.

General Žukov zamenjan

Rim, 28. avg. s. Moskovski radio, ki se je specializiral na oddajanje alarmantnih vesti, javlja, da je bil general Žukov, poveljnik vojske na srednjem odseku, imenovan za prvega Stalinovega namestnika kot komisarja za narodno obrambo. Poudariti je treba, da je imenovanje, čeprav se navidezno zdi povišanje, v zvezi z naglim razvojem položaja v Sovjetski zvezi, položaja, za katerega so značilne neizprosne nemške in zavazniške zmage na oženju Sovjetske zveze.

Obupen klic ameriškega novinarja

Tmos, 28. avg. s. List New York Post javlja pod naslovom: »Moramo napasti Evropo v 30 dneh« senzacionalni dopis znane dopisnika iz Moskve Lilanda Stewa. V svojem dopisu Stewe trdi, da sile osi

Poraz ameriške mornarice

Podrobnosti o drugi bitki pri Salomonskih otokih

Tokio, 28. avg. s. Mornariški kapitan Hirade, zastopnik japonske mornarice, je v radijskem predavanju izjavil, da so se ameriške ladje po prvi bitki pri Salomonskih otokih, ko jim je komaj uspelo pobegniti pred japonskimi napadi z izgubo 14 križark, zopet vgle v napad, potem ko so dobile ojačenje dveh nadaljnjih nosilk letal. Tako je prišlo do druge bitke pri Salomonskih otokih. Ameriška mornarica, ki je sestajala iz ene nosilke letal velike tonaže in iz ene srednje tonaže ter iz dveh oklopnih in več križark, ki jim je bilo uspelo pobegniti iz prve bitke, ter iz več rušilcev, je plula v severni smeri proti otokoma Tulugi in Guadalcanu. Brž ko so japonske vojske ladje opazile sovražnika, so ga silno napadle ter mu poškodovale eno oklopnico in zažgale dve nosilki letal.

Sovražna mornarica je nadaljeval Hirade, ni bila kos našemu napadu in se je umaknila proti jugu, izkoriščajoč mrak, zaradi katerega japonske posadke niso mogle ugotoviti, kaj se je zgodilo z ameriško eskadro. Japonska mornarica je izgubila en rušilec, ena majhna nosilka letal pa je bila hudo poškodovana.

Hirade je pristavil, da je japonska zmaga neizpodbitna s strateškega vidika, kajti popolnoma je preprečila sovražni poizkus za protinapad. Pričakovati je, da bo sovražnik zopet napadel, kajti 10.000 mož, ki so jih Američani izkrcali, kakor trdijo, se mora oskrbovati, toda gotovo je, da bo pri nadaljnjih poizkusih sovražnik samo še zmanjšal udarno moč svoje že oslabilne mornarice.

Tokio, 28. avg. s. List »Asahi« poroča, da se je druga bitka pri Salomonskih otokih pričela v ponedeljek popoldne ob 15.30, ko je japonsko izvidniško letalo odkrilo ameriško skupino, sestoječo iz ene velike in ene srednje nosilke letal, iz oklopnice razreda »Pennsylvania« in drugih edinic, ki so bile usmerjene proti severu. Skupina je bila izsledena v vzhodnih vodah pri nekem otoku Salomonskega otočja.

Japonsko poveljništvo je takoj dalo ukaz za napad na sovražno skupino. Bombniki, torpedna letala in japonski hidroplani so takoj pričeli z napadom in s svojimi bom-

bami zadeli nosilko letal in bojno ladjo. Nevhita bomb se je vsula na sovražne ladje in v takoj je bila zadeta velika ameriška nosilka letal. Ogromni plameni po eksploziji so zmanjšali brzino ladje, ki se je morala izločiti iz skupine. Njene protiletalske baterije so skušale zmanjšati silovitost japonskega napada, toda brezuspešno, kajti valovi japonskih bombardnikov so zadeli srednjo nosilko letal in oklopnico, ostale sovražne edinice so se pa oddaljile.

Sovražniku je uspelo zadeti eno našo majhno nosilko letal in potopiti eno japonsko torpedovod. Toda sovražni poizkus obnoviti svojo pomorsko moč v vodah okrog Salomonskih otokov, se je popolnoma izjalovil.

Kitajci zahtevajo od Amerike nova letala

Tokio, 28. avg. s. Čungkingška vlada skuša mrzlično popraviti razdejanja ameriške letalske oporišča, ki so jih bombardirali na Kitajskem japonski letalci, in ustvariti nove letalske sile. Od prihoda novega ameriškega poveljnika letalskih sil iz Indije na Kitajsko je bilo v Čungkingu mnogo sestankov. Izlani so bili ukazi za gradnjo 8 novih letališč v pokrajinah Kjangsi in Hunan. Medtem kitajski poslanik v Washingtonu baje še naprej pritiska na ameriško vlado, da bi poslala Čungkingu nadaljnja letala. Za zdaj kitajsko letalstvo skoraj ne obstoja.

Dezertacije v Čangkajškovi vojski

Tokio, 28. avg. s. Iz uradnih virov se doznava, da vlada med komunističnimi vojski v Šantungu vedno večja nejevolja. V zadnjem času so ugotovili že mnogo primerov dezertacije. Nedavno je kar 300 kitajskih vojakov prestopilo na stran kitajske narodne vlade. Njihov poveljnik je tajnik komunistične stranke pokrajine Šantung.

Tajska in Mandžurija

Hsinking, 27. avg. s. Tajski (siamski) poslanik pri mandžurski vladi je davi izročil poverljiva pisma mandžurskemu cesarju.

Zvezni tajnik v Črnomlju in Novem mestu Posetil je sedež obeh conskih inspektoratov

Ljubljana, 28. avgusta
Tiskovni urad Zveze borbenih fašistov objavljaja:

Včeraj popoldne se je napotil Zvezni tajnik, ki ga je spremljal Zvezni podtajnik Capurso, v Črnomelj in Novo mesto, da obišče sedež navedenih conskih inspektoratov.

V Črnomlju, kjer ga je sprejel conski inspektor in fašistijski tajnik, je posetil njun sedež, nato prostore Dopolavora in okrajnega kapitanata. Zatem se je podal v Metliko, kjer sta ga conski inspektor in fašistijski tajnik poučila o življenju v Metliki in sta mu predstavila zastopnike uradov.

Nato je prišel Zvezni tajnik v Novo mesto, kjer je, sprejet po konskem inspektorju, posetil sedež inspektorata in fašistijskega vojaškega bolnišnice. Tukaj je razdelil ranjenim in bolnim darila in se je zadržal z njimi v razgovoru. Za vsakogar je imel besedo izpodbude in tovarštva.

V Črnomlju, Metliki in Novem mestu je dal Zvezni tajnik krajevnim prvakom navodila ter se z njimi razgovarjal glede dela, ki je bilo doslej izvršeno.

Med obiskom v obeh conah se je Zvezni tajnik ustavil med četami in se pripravnim razgovarjal z vojniki in Črnimi stražniki, ki se bojujejo v teh krajih z verno in disciplinirano, da očistijo Slovenijo partizanov.

Uprava občine št. Vid pri Stični razpuščena

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, smatrajoč za potrebno, da se razpusti redna uprava občine št. Vid pri Stični in da sledi imenovanje izrednega komisarja po zaslusku Tajnika Zveze borbenih fašistov v Ljubljani,

glede na čl. 4 Ducejevega razglašja z dne 17. maja 1941-XIX.

ODREJA

Čl. 1. Redna uprava občine Sv. Vid pri Stični se razpusti.

Čl. 2. Za izrednega komisarja gori navedene občine se imenuje fašist Silvano de Brevi.

Okrajni Komisar v Ljubljani je pooblaščen, da izvrši to odredbo.

Ljubljana, 15. avgusta 1942-XX.

Visoki Komisar Emilio Graziosi

Giovanni Spangaro novi Zvezni tajnik v Triestu

Trieste, 28. avgusta
Duce je na predlog Strankinega Tajnika imenoval za tajnika federacije borbenih fašistov v Triestu fašista Giovanni Spangaro, ki je letn, 1908, vpisan v PNF od 1928, prostovoljec in bojevnik v Vzhodni Afriki in v sedanji vojni. Novi Zvezni tajnik v Triestu je bil prej federalni inspektor cone. Predaja poslov bo v torek, dne 1. septembra v Triestu in sicer v navzočnosti podtajnika PNF Carla Ravasija, ki ga je določil za to Tajnik PNF, ter triestinskega prefekta.

Ohranjanje in sušenje živil v gospodinjstvu

Izvrsten kruh si lahko spečemo iz zelenjavne in krušne moke — Za pripravo zelenjavne moke sta primerni tudi detelja in jesenska otava — Redilnost kvasa

Ljubljana, 29. avgusta
Po dolgem presledku je včeraj Sadjar-ska in vrtnarska podružnica Ljubljana I. zopet povabila svoje člane, prijatelje in vse, ki se zanimajo za njeno hvaljevredno delo, na aktualno poučno predavanje. Vodstvo podružnice je izbralo tokrat kot predmet predavanja v okviru svojih smotrov trenutno najzanimivejšo snov, za katero je našlo v osebi Ernesta Krulca, izvršnega poznavalca in strokovnjaka. Predmet podrobnega razpravljanja je bil konzerviranje in sušenje sadja in zelenjave v malem gospodinjstvu obenem s praktičnimi navodili za pravilno uporabo posušene zelenjave. Predavanje je bilo v prijazni učilnici Gostilniškega doma na Privozu. Udeležba je bila zlasti glede na vročino razveseljivo lepa in so gospodinjstvo dvoranico popolnoma zasedle. Zastopanih je bilo tudi nekaj moških.

Sestanek je otvoril predsednik podružnice dr. Spiller-Muys in takoj dal besedo predavatelju Krulcu, ki je s svojimi živahnimi in stvarnimi izjavami priklenil pozornost vseh navzočih. Predavanje je bilo zelo zanimivo in bilo bi koristno, ko bi ga silalo še več naših gospodinj. Morda bi ga kazalo ponoviti. V naslednjem povzemanju na kratko njegovo vsebino.

Dva načina spravljanja sadja, sočivja in drugih živil

Spravljanje sadja, zelenjave in drugih živil za zimsko uporabo dobiva v sedanjem času zopet tisti pomen kot nekdaj. Naši kmečki predniki so poznali in ta namen predvsem sušenje, ker takrat razni kemični pripomočki še niso bili znani. Danes je konzerviranje razširjeno skoro na vsa živila in so v rabi najraznovrstnejši postopki.

Slovensko bi imenovali vse delo, ki se tiče spravljanja za zimo ali tudi za poznejšo zalogo, prihranjanje. Delimo ga na dve glavni vrsti: ohranjanje ali konzerviranje in sušenje ali prezerviranje. To je konzerviranje sadja, zelenjave in mesnin nekaj drugega kot prezerviranje. Oboje pa služi ohranitvi živil pred kvarjenjem, okvaro.

Okvare so fizikalne in biološke narave. Fizikalne okvare so mehanične postanki. Sadje, zelenjava in drugo se okvari zaradi udarca, padca, nesnažnosti itd. Fizikalne okvare ne pokvarijo živil dokončno, temveč jih le znatno razvednotijo. Glavni činitelji, pospeševalci bioloških okvar pa so zrak, svetloba in toplota. Pospešujejo razvoj mikrobov, ki s svojim delovanjem živila popolnoma pokvarijo in jih napravijo neuporabna in neuporabna. Pod njihovim vplivom se tvori na živilih plesnoba, kipeenje (razvija se mlečna in jesiha kislina) in gnilobe.

Smoter shranjevalnega stremjenja je torej preprečiti vse pogoje za okvaro, izključiti in onemogočiti je treba delovanje mikrobov.

Štiri vrste ohranjanja ali konzerviranja

Živila konzerviramo lahko v surovem stanju, z ukuhanjem, s prekuhanjem in zgoščevanjem ter končno s kemičnim postopkom.

Pri ohranjanju v surovem stanju so v rabi naslednji postopki:

Soljenje: živila (kot na primer peteršilj, korenček itd.) vlagamo v sol, ki potegne vodo iz vložnih živil nase, da nastane slana tekočina, ki ne dovoli bakterijam, da bi se razvile. Tako ohranimo živila za daljši čas.

Kisanje: živila (na primer kumare) vložimo z različnimi dodatki in jih pustimo, da se kisajo. To je isti postopek, kot se ga vedno večjem obsegu poslužuje kmetijstvo za spravljanje zelene živinske krme (ensiliranje).

Vlaganje v tekočine: živila vlagamo v vodo (na primer fižol), kis, alkohol, žgane, olje, gorčico, apnenno vodo in vodno steklo. Smoter je vedno preprečenje dostopa in razvoja bakterij.

Peklanje: To je že zelo star postopek in datira iz 15. stoletja. Prvi se ga je poslužil Holandec Peklin, danes pa je razširjen po vsem svetu. Po tem postopku konzerviramo predvsem meso, slanino in ribe. Meso se nasoli, vloži v čebre in zalije s sagumirjo. Pusti se tako stati 3 tedne, nato se pa meso suši v dimu. Industrija se danes poslužuje z enakim uspehom hitrejšega in enostavnejšega postopka: solno raztopino v meso vbrizgava.

Topljenje ali talenje: topimo predvsem razne masčobe.

Sušenje na zraku: tako konzervirajo meso in ribe (zlasti polenovko).

Izoliranje: izoliramo predvsem trda živila. V alkoholu raztopimo vosek, lak ali želatino, nato pa živilo, na primer jajce, ki ga hočemo konzervirati, potopimo v raztopino za nekaj trenutkov. Ko jajce vzamemo iz raztopine, alkohol na zraku shla-

pi, okoli jajčice lupine pa se napravi voščena, želatinasta ali lakovna kožica, ki jajce hermetično izolira. Seveda mora biti jajce zdravo že pred izoliranjem. Tega postopka se sedaj poslužujejo tudi sadjarji, ki izolirajo jabolka. Sadje ne gnije, očuvna kožica pa je zelo prožna in prilagodljiva. Živila izoliramo tudi v staniolu ali raznih masčobnih papirjih. Z namočitvijo v alkoholno raztopino laka ali želatine lahko izoliramo in konzerviramo tudi dobro pre-kajene klobase.

Hlačenje: živila hladimo v večjem obsegu pri temperaturi + 4 do + 8 stopinj C. Tako ohranimo mleko, meso, sir, kvas in druga živila. V hladilnici shranimo sploh vse, kar se hitro kvari.

Zmrzovanje: tega načina so se posluževali v velikem obsegu zlasti Nemci. Meso, perutnina, divjačina, ribe zmrzujejo pri -10 do -15 stopinjah C.

Sušenje z veliko toploto: sušijo se in konzervirajo na ta način zlasti mleko, jajca, kvas itd.

1 kg kvasa — 3 do 4 kg mesa

Mojstri glede konzerviranja in uporabe kvasa so predvsem Nemci. Kvas posušijo in ga uporabljajo kot živilo. Kvas je zelo redilen: 1 kg kvasa ima redilno vrednost 3 do 4 kg mesa. Kvas je najbolj redilna snov, kar jih obstoji in je izvrsten nadomestek za meso.

Za kvas ni nobenih težav in se ga povsod dobi. Dober je italijanski in domači. Če si ga nasušimo, ga bomo s pridom uporabljali pri vseh jedilih. Količino enega oreha ga lahko pridamo kavi, za par orehov ga vržemo na vročo mast, da se speni, nato pa napravimo običajno prežganje in na njej jed. Kvas nam izvrstno nadomesti okus telečje pečenke.

Drugi način konzerviranja je **ukuhavanje** v kozarce s celofanovi ali pergamentni zaporo. Ta postopek pa izgublja uporabnost, ker se živila zelo kvarijo. Trajno in uspešno konzerviramo v hermetičnih kozarcih, ki se dobijo na trgu že več znamk. (Rex, Weck, Duraks, Norma). Vlaga se sadije ali sočivje v surovem ali pa pripravljeno stanju. Pri nobenem konzerviranju se ne sme dati v kozarce moko. V hermetično zaprte kozarce spravimo rdečo peso, kolerabico, marmelado, sir, maslo, meso, svinjsko meso, kranjske klobase, pečenice, zrezke, perutnino, ribe (kosti je treba prej odstraniti), vampe, gulaš, žolco, goveji gobec itd.

To je tako imenovana sterilizacija. Steriliziramo surovo sadje pol ure pri 100° C, zelenjavo 1 uro pri 100° C in mesnine 1 do 1.20 ure pri 100° C.

Tretji način je **prekuhanje** in **zgoščevanje**. Na ta način spravimo predvsem marmelado, meze, žolce in sadni sir. Živilo kuhamo in gostimo, nato ga pa dememo v kozarce. Napravi se neprodušna kožica, ki zavaruje živilo. V to skupino spada tudi kondenziranje mleka, kakor se prakticira v tovarniški izdelavi.

Za prihranjanje se s pridom uporabljajo tudi doze iz pločevine. Shranjevanje vanje lahko vse: meso, zelenjavo in sadje. Doze so trpežnejše in postopek je lažji kakor pri shranjevanju v kozarce. Edina težava je s strojem za zapiranje doz, ki je precej drag in si ga lahko omisli le večja skupina.

Zadnji način konzerviranja je **kemični**, ki pa za malo gospodinjstvo skoro ne pride v poštev, ker večina gospodinj ne pozna kemičnih postopkov in učinkov.

Na splošno velja, da je treba vsa konzervirana živila hraniti v hladnem, temnem in zračnem prostoru. Shrambo je treba vedno nadzorovati, da se kaj ne pokvari.

Sušenje ali prezerviranje

S sušenjem se da spravljati vse, kar je užitnega v rastlinstvu. Sadje in zelenjava vsebujejo od 70 do 95% vode. S sušenjem izločimo od 60 do 85%. Pri 10 kg živil je treba izsušiti 8 l vode in gre zato sušenje bolj počasno. Hitreje dela industrija, ki razpolaga s posebnimi aparati.

Postopek pri sušenju je takle:

Sušilo, to je živilo, ki ga hočemo posušiti, dobro preberemo in uporabimo samo, kar je zdravega in lepega, drugo izločimo. Sušilo operemo (vodi lahko dodamo nekaj soli, da preprečimo izluženje koristnih snovi), malo osušimo in damo v sušilno peč.

V industriji se prakticira tudi beljenje ali barvanje sušila. Z beljenjem vzamemo sušilo barvo, da postane belo, z barvanjem mu jo ohranimo. Belimo v vodi, ki smo ji dodali galuna, citronove kisline, barvamo pa z modro galico in z dodatkom kalijevega sulfata. Vse to se v malem gospodinjstvu ne dela.

Sušenje se vrši s toploto in s pripravljenim suhega zraka. V industriji uporabljajo v ta namen posebne kanalake peči. Rabijo se tudi peči na lese in domače peči.

Kmečka sušilnica je v temeljih in nekaj nad zemljo zidana iz kamna ali opeke. Sprejda so vrata za vlaganje drv. Znotraj je obok da je kuršče popolnoma zaprto, zraven je dimnik, ki dim odvaža. Čez vse je položena cementna plošča. V sredi se sušilnica predeli. Zrak vstopa na obeh straneh, gre skozi luknje in lese ter na vrhu ven. Sušilnico je mogoče sprejda zapreti z vrati.

Druga vrsta je kombinacija navadne in kmečke peči. Podoben opis s sliko bo objavljen v prihodnji številki »Kmetovalca«. Posebne vrste peči so takolimenovane vakuum peči za sušenje pri 40 do 50° toplote. Uporabljajo se predvsem za disavnice in za gospodinjstva ne pridejo v poštev.

Gospodinske sušilnice so: pečica štedilnika, električna peč in po novem tudi plinska peč.

Predno sadje sušimo, ga olupimo. Sadne olupke posušimo posebej, zmeljemo in dodajamo kruhu, kar mu da prijeten aroma. Olupljeno sadje se hitreje osuši, moka iz sušila pa se tudi zelo uporablja.

Sušenje v domači pečici štedilnika je vsem gospodinjstvom dobro znano. Ima svoje slabe strani, ker se sprejda slabo suši, zadaj pa rado zažge. Praktična je električna sušilnica, ki je izdelal predavatelj. Ima spodaj pečico, ki jo kurimo kar iz zidnega kontakta, zgrajena je iz spirala. Sušenje je ceno, saj stane kurjava pri uporabi 250 do 300 vatov gospodinskega toka 16 do 18 stotnik lire na uro. Pečica ima spodaj luknje, skozi katere prihaja zrak in gre nato skozi lese. Pečica je zavarovana proti kaptanju s ploščo, sicer bi lahko prišlo do kratkega stika. Mreža les je pocinčana, da se ne pokvari. Ko se vključi tok, pokrijemo vso napravo z ruto, da se toplota ohrani. Ko se ogreje dovolj, kar spoznamo potem, da se ruta rahlo ovlaži, jo odstranimo. Vsake pol ure le preložimo. Temperatura je na peči 120° do 140°, na prvi lest pa okoli 80° C.

Kakor smo že povedali, lahko uspešno sušimo vse: marelice, breskve, češnje, češnje (koščice prej odstranimo), borovnice, paradiznike, luščine od graha, zelen mlad fižol (debel zrnat vsebuje preveč vode, ki se iz zrna ne da izsušiti), cvetačo, špinac, čebulo, zelje (narežemo kot za kisanje) zeleno česnovo listje, kolerabo, kolerabne lupine, strčle od kolerabe, zelja, ohrovtja (prežrežmo na dva do štiri dele) itd.

Kako si pripravimo zelenjarno moko

Iz vsega suhega zelenega listja si lahko napravimo izvrstno zelenjarno moko. Liste smo posušili v sušilnici. Zelenjarno moko uporabljamo kot dodatek juhi, kot pire, posebno primerna pa je kot dodatek k kruhu.

Iz posušenih zelenjarnih listov si pripravimo moko tako, da jih zmanemo najprej kar z rokami, nato pa pretlačimo in presejemo skozi sito. Grahove luščine, peteršiljeve korenine, korenček, kolerabne lupine, strčle najprej zmanemo z roko, nato pa zmeljemo v kavnem mlinčku.

V skrajnem primeru je za pripravo zelenjavne moke uporabna tudi dobro posušena mlada detelja, lucerna, črna detelja, ki se pretlači skozi sito. V isti namen je dobra tudi jesenska otava.

Pripravljanje kruha iz zelenjavne moke ni komplicirano. Na primer ½ kg zelenjavne moke (zmešamo vsake vrste: čebulno moko, peteršiljkovo moko, moko iz suhih sadnih lupin itd.) zmešamo s ½ kg krušne moke in nato pripravimo testo kakor za drugi kruh. Šajaja dobro. Kruh je izvrsten za vsakogar, zlasti priporočljiv je sladkornobolnim. Strokovnjaki so ugotovili, da je prvotnejši diabetični kruh. Pri pripravljanju mešanice zelenjavne moke je najprimernejše, če zmes napravimo iz 50% listnate moke in 50% koreninčne moke.

Iz Srbije

— **Nove kmetijske zbornice.** Z reorganizacijo kmetijstva so bile ustanovljene v Srbiji z izjemo Banata tri kmetijske zbornice s sedežem v Valjevu, Kragujevcu in Nišu. Člani prejšnjih banovinskih zbornic bodo člani novih zbornic, kolikor jih v tej funkciji potrdi minister za kmetijstvo. Imenovanje novih članov kmetijskih zbornic pripada kmetijskemu ministru. Vse zbornice so združene v Zvezi kmetijskih zbornic, katere sedež je v Beogradu. Zveza je uradna zastopnica vseh kmetijskih interesov.

— **Gradnja velike klavnice.** V Šabcu gradijo veliko, novo klavnico. Priključili ji bodo tudi veliko poslopje, v katerem bodo proizvajali umetni led.

— **Nov sodniški dani.** Srbski ministrski predsednik general Nedić je že opetovano v proglasih na delavstvo izrazil svoj namen storiti vse, kar je v njegovih močeh, da se zboljša položaj delavstva v smislu socialne

pravičnosti. Nekatera beogradska podjetja so to upoštevala in so že uredila za svoje delavstvo posebne prostore odhoda in razvedrila. Oni dan so zopet v enem podjetju svečano otvorili take prostore. Lastnik podjetja je daroval ob tej priliki za delavske otroke 30.000 din.

— **Dobra vinska letina v Banatu.** Iz srbskega Banata poročajo, da bo letos vinska letina zelo dobra, če ostane vreme do trgatve ugodno. Pridelavek bo znatno večji od lanskega.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu veljavne od ponedeljka 31. t. m. zjutraj do objave novega cenika

Ljubljana, 29. avgusta

Po dogovoru z zastopniki in zastopniki konsumentov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni tržni urad Visokemu komisarjatu spet predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani ter jih je ta odobrila.

Z odlokom št. VIII/2 št. 4191/21 Vis. komisarjatu za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka 31. avgusta 1942-XX zjutraj dalje do objave novega cenika.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Zelnate glave na drobno 2 L; zeljnate glave na debelo 1.50 L; kislo zelje 4 L; ohrovt 2.50 L; repa 0.75; kislja repa 2 L; buče 1 L; bučke 3.50 L; kumare 2.50; kumare za vlaganje, večje, ki jih gre na kg 30 4.80 Lire; glavna solata 3.70 Lire; endivija 3 L; radič 3 L; mehka špinaca 4 L; trda špinaca 3 L; karfiola brez listov 5 L; rdeča pesa 3 L; rdeči korenček brez zelenja 3 L; peteršilj 4 L; zelena 4 L; šopek zelenjave za juho 0.25 L; rumena koleraba 1.50 L; kolerabica 2.50 L; črna redkov 1.50 L; redkvice 3 L; čebula 2 L; sa-

— **Nemške plemenske ovce za Srbijo.** Da se zboljšajo pasme srbskih ovac, je kupila Srbija v Nemčiji 300 ovac merino pasme in 50 črnoglavih ovac. Te plemenske ovce bo država za eno leto odstopila kmetovalcem.

— **Zvišanje poštnih pristojbin.** Srbski poštini minister je odredil, da se s 1. septembrom zvišajo poštni pristojbine v notranjem prometu za 50 do 100 %. Poštne pristojbine v zunanem prometu ostanejo neizmenjene.

lota 4 L; česen 7 L; paradizniki 2.30 L; zelena paprika 5.30 L; osnaženi hren 4 L; krompir 2.25 L; namizna jabolka 4 L; jabolka za kuho 3 L; hruške I. vrste 5 L; hruške II. vrste 4 L; slive in češnje 4 L; breskve 6 L; liter svežih bezgovih jagod 3 L; kilogram suhega lipovega cvetja 18 L; liter listič 3 L; jajca 2 L komad.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozorjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker je za iz drugih pokrajin uvoženo blago v veljavni cenik za zelenjavo in sadje št. 20 na rumenem papirju. Posebno pa opozorjamo prodajalce in prodajalce, da mora biti po teh cenah napredaj vse blago zdravo, otrebljeno in v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vsa površina mora biti snažna in oprana, vendar pa ne več mokra, pač pa sveža.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenem blagu ne samo na Vodnikom in Pogacarjevem, temveč tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jakobu trgu in v Šiški, enako pa sploh pri vseh prodajalcih in prodajalcih po vsej mestni občini ljubljanski.

Živilski trg

Ljubljana, 29. avgusta.

Danes se na trgu skoraj ni poznalo, da je današnji tržni dan že zadnji v tem mesecu. Gospodinjstvo se prihajale zgodaj in ko so opravile v mesarskih trgovinah, so obkobile številne prodajalke zelenjave. Vsaka prodajalka je imela okoli svojega vozička najmanj dvojni venec gospodinj, ki so hotele kar najhitreje pokupiti skoraj vse, kar je bilo na prodaj.

Zelo so se danes zanimale gospodinjstvo za solato. Prodajalke so jo pripeljele zvrhane košare, toda pri velikem povpraševanju je kazalo, da jo bo še premalo. Medtem ko se gospodinjstvo med tednom zalagalo predvsem s sočivjem, si za nedeljo rade poskrbe malo lepe endivije ali poletne glavne solate. Olje je sicer treba štediti, toda v nedeljo le mora biti na mizi solata.

Precej so domači pridelovalci pripeljali danes na trg paradiznikov. Zanje je še vedno znatno povpraševanje in jih prodajalke naglo razprodajo. Isto velja za zelje, medtem ko domačega fižola v stročju skoraj ni. Nekaj je po 5 lir uvoženega stročnega fižola, ki je pa že malo zrnat. Kumar ni več in je njihova sezona minila. Izredno mnogo je napradaj še vedno paprike, toda počasi se tudi njena doba bliža koncu. Paprika že ni več tako lepo zelena in jo morajo prebrati. Prebrane kose prodajajo posebej za nižjo ceno. Preko povpraševanja je na trgu peteršilja s koreninami, pres od zelene in podobnih dodatkov za juhe in druge jedi.

Na sadnem trgu ni bilo danes obilja. Tako uvoženega kakor domačega sadja je bilo nekaj, vendar se gospodinjstvo zanj niti niso preveč zanimale. Še največ kupujejo domača jabolka, ki so najlepša po 4 lire. Malo je letos na trgu česna. Kar ga je, je uvožen. Gospodinjstvo so se razveselile tudi limon, ki jih je imel neki prodajalec zvrhano mizo. Prodajal jih je po 0.50 lire in čeprav so bile še močno zelene, so se gospodinjstvo z njimi zalagale kakor da jih bo zmanjkalo. Kot posebnost naj povemo še, da so domače zelenjadnice pripeljale tudi nekaj rdečih redkvice, ki jo prodajajo po 3 lire kg. V obliki drugih dobrot pa za redkvice ni posebnega zanimanja.

Cesta pred mesarskimi in ribjo trgovino je že urejena. Zaili in posuli so jo v vsej širini tudi na Pogacarjevem trgu pred stojnicami branjev. Tako so zavravnali površino, da je zopet gladka in brez kotanj.

Iz Hrvatske

— **Razširjenje poštne prometa.** Od 1. septembra dalje bodo hrvatske pošte zopet sprejemale pokete za Bolgarijo, Rumunijo in Turčijo. Obnovljen je bil tudi brzojavni promet med Hrvatsko, Dansko, Holandsko, Norveško in Španijo. Brzojavke gredo preko Nemčije.

— **Nemški poslanik na potovanju.** Nemški poslanik na Hrvatskem Siegfried Kasche je potoval zadnje dni po Slavoniji. V Vinkovcih si je ogledal nedavno otvorjeni nemški konzulat. Z velikim županom županije Vuka dr. Jakobom Elickerjem je imel v Vukovaru daljši razgovor. V Osijeku je pa govoril z zastopnikom nemške manjšine na Hrvatskem.

— **Nove železniške tarife.** Uprava hrvatskih državnih železnic je pripravila nove tarife, ki stopijo v veljavo 15. septembra. Vse tarife bodo zvišane.

— **Maršal Kvaternik 64 let star.** Hrvatski vojni minister Dogačnik feldmaršal Slavko vitez Kvaternik je praznoval v torek 64letnico rojstva. General Perčević mu je izročil Poglavitnikovo darilo, moč hrvatskega borca za svobodo Huscin bega Grasačevića. Dopolnil je sprejel maršal Kvaternik vojaške zastopnike priateljskih in zaveznikov držav, ki so mu prišli čestitati.

— **Pravilno pisanje nemških imen.** Poprej so pisali v uradnih aktih in seznamih imena in priimke Nemcev fonetično. Hrvatski pravosodni minister je pa zdaj odredil v smislu navedbe o rabi nemškega jezika in simbolov z dne 30. oktobra 1941 vsem cerkvenim oblastem, velikim županostim ter drugim državnim organom, da poskrbe, da se bodo pisala nemška imena v bodoče pravilno. Do konca tekočega leta je treba v tem smislu popraviti vse sezname.

— **Poklic absolventov srednjih šol.** Hrvatski domobranski minister je bil pooblaščen, da lahko pokliče za vojakom absolvente srednjih šol, čeprav dosedanj zakoni tega ne dopuščajo. V zadevnem odloku je reče-

no: Absolventi srednjih in njim enakih šol se lahko vpišejo na visoke šole šole potem, ko dokažejo, da so zadostili vojaški dolžnosti. Visokolecem, ki so študirali na univerzi že pred letom 1942/43, se ponovno odgodi vojaški rok, če se niso izpolnili 24. leta.

Beleznica

KOLENDAR

DANES: Sobota, 29. avgusta: Obglavljenje Janeza Krstnika

JUTRI: Nedelja, 30. avgusta: Rožja Lamska

DANAŠNJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Tereza Venerdi

KINO SLOGA: »Izkrca se je mornar«

KINO UNION: Pustolovci v zraku

PRIREDITVE V NEDELJO

KINEMATOGRAFI NESPREMENJENO

DEZURNE LEKARNE

DANES IN JUTRI: Dr. Kmet, Bleiweisova 43, Trnkočje ded., Mestni trg 4 in Ustar, Selenburgova ulica 7

Izpred okrožnega sodišča

Poglejte denar, ki ga dajete iz rok, in preštejte takoj, ko prejmete vrnjeno — Malomarnost se mačkuje

Ljubljana, 29. avgusta. Sodnik poedinec dr. Rant je v četrtke obravnaval vrsto zanimivih kazenskih primerov. Obtožnice je zastopal državni tožilec Branko Goslar.

Med drugimi se je zagovarjala tudi prodajalka samska na Pogačarjevem trgu Marija Šimnovčeva. Državni tožilec jo je dolžil na prijavo prizadete stranke Antonije B. da je utajila 500-lirski bankovec, ki naj bi ji ga Antonija B. izročila kot 100-lirskega. Šimnovčeva je vsako krivdo zanikala in trdila, da ji Antonija takega bankovca ni izročila in da ga je morala izgubiti ali izdati kje drugje.

Antonija je namreč tistega dne prejela od svojega moža 4 bankovce po 100 lir in enega po 500 lir. Šla je na trg in kupila pri Šimnovčevi nekaj sadja, ki je stalo 250 lire. Dala ji je enega izmed bankovcev in Šimnovčeva ji je vrnila 97,50 lire. Antonija se je zadovoljila in odšla. Kmalu nato je, kakor je sama izpovedala, prešla denar in ugotovila, da nima več 500-lirskega bankovca in da ga je morala pomotoma izdati za 100-lirskega. Vrnila se je s svojo hčerko Sonjo k prodajalki Šimnovčevi in po njenem zatrjevanju je pri pregledu predala, kjer hrani Šimnovčeva denar, res videla en bankovec, ki je imel v kotu zapisano 500. Ta naj bi bil njen. Antonija je zatrjevala, da je od Šimnovčeve zahtevala, da ji vrne bankovec, ta pa, da jo je zavrnila, da ji ga ne da, kar ima še nekaj poplačati. Nato naj bi Antonija šla domov, vprašat moža, ali se ni morda on zmotil, ko ji je oddal denar. Zadevo je čez nekaj časa prijavila policiji in ko so varnostni organi Šimnovčeve aretirali in zaplenili ves denar, 500-lirskega bankovca niso našli.

Dokazuje, da je Antonija res izročila 500-lirski bankovec Šimnovčevi ni bilo; tudi ni bilo dokaza, da bi ga ta, če ga je morda res dobila, naklepno utajila. Nasprotno so priče izpovedale, da je Šimnovčeva bila vedno poštna ženska, saj je ob neki priložnosti vrnila nekemu kupcu pri njej pozabljen torbico polno denarja. Priče so opisale težavni položaj prodajalcev, ko se vedno bolj množijo primeri, da kupovalci trdijo, da so jim dali pomotoma več denarja, oziroma se vedno bolj množijo tatvine sadja. Vsekakor je Antonija B. ravnila zelo neupravičeno in malomarno. Ona bi morala sama dobro pregledati, kakšen denar daje in kaj sprejema nazaj takoj ob plačilu. Kasnejše reklamacije so vedno dvomljive in tudi za tržno

življenje in trgovine bi morala veljati praksa, da se kasnejše reklamacije glede pravilne vrtnice denarja ne upoštevajo. Vsak naj takoj prešteje vrnjeni denar, saj je drugače na njegovi strani prav toliko suma, da je nepošten, če kasneje terja še več, kakor tisti, ki je prejel.

Ker ni bilo razen nesigurne pričevanja oškodovankine hčerke nobenih dokazov, da bi bila Šimnovčeva res utajila 500-lirski bankovec in je drugače po okolnostih bilo dejanje neverjetno, posebno da bi ga zagrešila naklepno, je sodnik Šimnovčovo po § 280. oprostil. Branil jo je odvetnik dr. Dinko Puc.

Oproščena obtožbe, da bi bila utajila dediščino

Pavla P. je imela odnose z delavcem Jožetom A. Dobro sta se razumela in bilo je že govora, da se bi poročila. Jože je obtoženko imel rad in ji vse zaupal. Celo svoj denar in prihranke. Obtoženka mu je po njegovih željah in naročilih iz teh prihrankov nabavljala obleke, perilo in obutev.

Zgodilo pa se je, da se je Jože nenadoma ponesečil in na posledicah umrl. Za njegovo zapuščino so se takoj oglašili bratje, katerim je Pavla izročila obleko in uro. Zatehtali so od nje še večjo vsoto denarja, češ, da ga je prejela v shrambo. Ko je Pavla odvrnila, da je vse denar, kar ga je od Jožeta prejela v hrambo, porabila za nabavke, ki tega niso verjeli. Prijavili so jo državnemu tožilstvu, da hoče denar utajiti. Sklicevali so se pri tem na neko izjavo, ki naj bi jo Pavla podala nekoč v neki gostilni vrpico družbe. Po tej izjavi naj bi Pavla imela od pokojnega Jožeta še 1400 lir.

Prva razprava je bila že pred dnevi, ko so bile zaslišane večina za Pavlo obremenjevalne priče. Sicer tudi te niso izpovedale kaj posebnega, iz česar bi res izhajalo, da ima Pavla še toliko in toliko denarja, tako slišati je bilo treba še drugo plat zvona. Bile so namreč priče, navzven o omenjeni priložnosti v gostilni, ki so zatrjevale, da Pavla takrat sploh ni rekla, da ima še kaj Jožetovega denarja. V četrtke so bile nekatere zaslišane, vseh ni bilo mogoče. Med drugimi je izpovedal tudi Pavlin in Jožetov delodajalec, da si Jože takoj velikih prihrankov iz svojih zaslužkov ni mogel napraviti. Tudi ostale priče so izpovedale za Pavlo ugodno in sodnik jo je po § 280 kp oprostil.

zu, ki je zaslovela od 1450 do 1530 na področju takozvane Visoke Furlanije. Ta šola je bila prikazana v svojih pomembnih umetninah na takozvani pordenonski razstavi v Udinu. Čedna publikacija vsebuje 80 krasnih polob, ki ponazarjajo umetniško smer omenjene slikarske šole. Na prvi strani je posnetek fragmenta freske furlanske slikarje Bailla in Lu Domina, ki jo hrani zgodovinski in umetniški muzej v Triestu.

— Italijanski filmi v Venezueli. Italijanska filmska industrija bo sodelovala na X. mednarodni razstavi filmske umetnosti v Venezueli s sledečimi filmi: »Alfa Tau«, »Strel iz samokresca«, »Bengaziz«, »Ljubezenska zgodba«, »Dobra uspankanca«, »Srčna pota«, in »Mi živijo«. Portugalska filmska industrija pa je dala na razpolago sledeče filme: »Arribas«, »Portugalski svet«, »Življenjepis«. Norveška film: »Potovanje po Severni Norveški« in »Telemark«. Danski film: »Pogubljenec«.

— Novinarska vest. Minister za ljudsko kulturo sporoča, da je bil namesto dr. Josipa Ravegnanija, ki je določen za drug delokrog, imenovan za direktorja dnevnika »Corriere Padano« bivši bojevnik Ezio Camuncoli, ki je bil 16 let urednik milanskega dnevnika »Popolo d'Italia«.

— Pomembno odkritje italijanske arheološke misije v Bolgariji. Italijanska arheološka odposlanstva, ki se mudi v Bolgariji, je odkrilo ob donavskem nabrežju pri Nikopolju temelje starinskega poslopja, ki sega v dobo starega rimskega cesarstva. Omenjeno mesto je bilo, kakor znano, zgrajeno in ustanovljeno na kraju, kjer je bil rimski cesar Trajan zgradil utrjeno mesto, ki naj bi branilo rimsko pokrajino. Stavba, ki jo je sedaj odkrilo italijanska arheološka odposlanstva, se je nahajala v nekdanjem rimskem mestu Escamus, ki ga je bil Trajan utrdil.

— Ukinitve proizvodnje vermuta in penecih vin. Službeni list v Rimu objavlja ukrep ministra poljedelstva in gozdov, po katerem se do drugačnjih navodil ukinitja proizvodnje vermuta, marsale, penecih vin in raznih likerskih pijač. Minister poljedelstva in gozdov bo lahko izdal na prošnjo prizadetih tvrdko posebno dovoljenje, omejena na one dele teh proizvodov, ki so določeni za izvoz.

— Poročja sta se te dni v Beogradu v naših gospodarskih krogih dobro znani in čislani beograjski veletrgovci g. Rodoslav Mirković in naša rojakinja gđ. Sonja Kuček, doma iz Zalca. Poročna kuma sta bila ugodna beograjska gospodarstvenika gg. Živojin Tabaković in Vlada Parezanović. Iskreno čestitamo!

— Dikaki in dikakinje srednjih in ostalih šol porabite podaljšanje počitnic v koristno svrhu, da se v kratkem času — v posebnem enomesecnem tečaju — priučite strojepljanja. Nov posebni počitniški enomesecni strojepljanjski tečaj za dijakinje in dike prične v sredo 2. septembra. Pouk je po želji posameznikov dopolnilen ali popolnen. Informacije in prospekte dobite v pisarni ravnateljstva: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska c. 13.

— Če poroki 23 letni mladenič 50 letno vdovo. Pred dvema letoma se je poročil 23 letni Camilo S. iz Milana z lepo 50 letno vdovo. Zaman so bila opozorila Camilove matere, naj si premisli. Camilo je vztrajal pri svojem in se je poročil. Prva neprijetnost je bila, ko se je znašel takoj po poroki sredi cele družine: Vdova ima tri sinove, od katerih je najstarejši za dve leti starejši kot Camilo — njegov novi sočinec. Toda Camilo ni mogel najti potrebne udanosti do svoje žene. Vrnil se je na materin dom. Zadeva je prišla pred pristojno oblast. Do ločitve ni moglo priti, ker 50 letna žena tega ni hotela. Končno je posredoval družinski prijatelj marešalo Di Gioia, ki se

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI
Predstave ob delavskih ob 16 in 18.15, ob obojedne in prazničnih ob 10.30 14.30 16.30 in 18.30

Kino Matica Tel. 23-41
Poezija ljubezni kresne noči in globoka drama razdvojene duše v filmu
KRESNA NOČ
Gertrud Meyen, Anna Dammann, Otto Wernicke

KINO UNION — TELEFON 23-21
Tehnično nedosegljiv prikaz letalskih akrobacij
PUSTOLOVCI V ZRAKU
Lepa Rita Hayworth se bori za ljubezen postavnega, simpatičnega Gary Granta

KINO SLOGA — TELEFON 27-30
»Sedma nebesa« v italijanski kinematografiji boste našli v filmu
IZKRCAL SE JE MORNAR
Najboljše delo velikih umetnikov: Amedeo Nazzari in Doris Durant

KINO MOSTE
Nedelja: ob 14. in 17. uri; delavnik ob 17.30 uri:
UBEZNIKA
Za dodatek veseloljubja: Miša Auer
RAZKOŠJE
Pride: Stan in Olio:
Leteca vraga

mu je posrečilo ustvariti primerno pripravljenost za sožitje na obe strani. Camilo S. se je sedaj vrnil nazaj k svoji ženi. Upati je, da bo sledilo pomirljivo sožitje.

— Prva italijanska slovnica za japonske dijakke. Te dni je izšla prva italijanska slovnica, ki je namenjena japonskim dijakom za učenje italijanskega. Slovnica je izšla pod pokroviteljstvom italijanskega ministra za ljudsko kulturo in po posebnem prizadevanju prof. Oresta Vacarija. Slovnica obsega 600 strani in je opremljena s številnimi slikami ter posnetki italijanskih mest. S to novo prvo italijansko slovnico za japonske potrebe in pa z izdajo italijansko-japonskih slovarjev, ki so v pripravi, bodo ustvarjeni filološki temelji za intenzivnejše kulturno sodelovanje med obema državama.

— Genova bo darovala olje za zaobljubljeno svetilko sv. Frančiška. Genova je bila letos po Rimu, Milanu in Torinu določena, da daruje olje za zaobljubljeno svetilko italijanskim občin na grobu sv. Frančiška Asiškega. Potrebno olje bodo nabrali od kapije do kapije po vseh genovskih družinah. Genovski župan bo hranil nabrane količine olja, ki jih bo spravil v Assisi na predvečer svetnikovskega godu 3. oktobra, ko bo prisostvoval tradicionalnemu obredu izročitve nabranega olja v navzočnosti predstavnikov cerkve in naroda. Napolnjen vrč z genovskim grbom, datum in latinsko posvetilo, to troje bo obsegal simbolični obred. Ostalo olje bo genovski župan izročil očetom frančiškonom, ki so čuvarji svetišča in ki bodo z oljem oskrbovali zaobljubljeno svetilko za dobo enega leta, nakar pride vrsta na drugo italijansko mesto, da nabere potrebno količino olja.

Prvi trije romani DK

Kakor je našim čitateljem že znano, prične v oktobru izhajati zbirka romanov »DOBRA KNJIGA« Prva tri dela, ki jih bomo izdali, bodo:

Mira Pucova: TIHA VODA
A. Fraccaroli: GROFICA WALEWSKA
John Knittel: EL HAKIM

Vsi trije romani so polni napetega dogajanja, a pri tem literarno visoko vredni.

V ponedeljek bo to naši čitatelji dobili v »Slovenskem Narodu« obrazec, ki ga bodo lahko porabili za naročbo navedenih treh romanov po ugodni ceni 8 lir za brošuro in 18 lir za vezano knjigo.

— Slikarska nagrada »Versilia« je bila podeljena slikarju Henrikju Paulliciju iz Torina, ki je prejel prvo nagrado 12.000 lir. Drugi nagradi po 4000 lir sta bili podeljeni slikarjema Marcelu Boccacciu ter Petru Bugianiju, oba iz Firenz.

— Utolila je variletska artistka. 33 letna variletska artistka Gertruda Ventese iz Berlina, stanujoča v ulici Cavallotti v Milanu, se je šla kopat z dvema znančema v kopališče Idroscalo. Ventesejeva je bila sicer izvrstna plavalca, verjetno pa jo je prišla slabost, pričela se je potapljati. Voda je zagrnila, preden so ji mogli pomagati.

— Nesreče. Vučnik Jožeta, 60letna zasednica iz Ljubljane, si je pri padcu zlomila levo nogo. Brencič Marija, 11letna hči hišarja iz Podlipa pri Vrhniki, je padla z drevesa in si zlomila levo roko. Klavara Adolf, 39letni uradnik iz Ljubljane, se je pri sekkanju drv, vsekali v levo roko. Pavla Založnik, 14letnega sina delavca iz Polhovca grada, je pičil gad v desno roko. Francu Mandel, 32letnemu kovaču drž. žel. iz Ljubljane, je cirkularka poškodovala prste leve roke.

IZ LJUBLJANE

—lj V 24 urah maksimalni in minimalni temperaturni rekord avgusta. Vročina pritiska se napreje. Čez dan je vreme kakor v najlepšem poletju, jutra so pa že hladna. Lepe so noči. Polna luna vzhaja proti polnoči in zalije s svojo svetlobo zemljo tako, da je svetlo kakor po dnevi. Pod vplivom vseh teh vremenskih nasprotij se živo srebro v barometru naglo dviga in pada. Včeraj je bilo posebno vroče. V popoldanskih urah je pripekalo sonce kakor v najbolj vročih dneh. Meščani so zopet izdatno napolnili kopališča. Vročina je trajala tja do 18. ure, ko je začela počasi popuščati. Ohlajevati pa se je začelo šele v mraku in potem izdatneje ponoči. Termometer je včeraj pokazal največ 30° Celzija. S tem je bil izenačen letošnji rekord avgusta, ki smo ga zabeležili že 3. t. m. Toda za razliko od danes je bila takrat minimalna temperatura naslednjega jutra oziroma dne izdatno višja. Danes je bil minimum 10° C, tako da znaša razlika v 24 urah 20 stopinj. Minimalno temperaturo 10 stopinj smo imeli že 17. avgusta, zato pa je bila takrat maksimalna le 24,6 stopinj C.

—lj Popravni izpiti za srednješolce. Dne 1. septembra prične posebni tečaj za ponavljanje in izpraševanje učne snovi iz vseh predmetov. Prijavite se takoj pri vodstvu tečajev na Poljanski gimnaziji, sedaj Lichtenurnov zavod, dnevno od 8. do 12.

—lj Sprejemni izpiti za I. razred gimnazije. Poseben tečaj za ponavljanje in izpraševanje predpisane učne snovi prične 1. septembra. Prijavite se takoj pri vodstvu tečajev Zrlnjskega c. 7/II, dnevno od 8. do 12.

—lj Glasbena šola »Sloga« sporoča, da bo vpisovanje od 1. do 4. septembra t. l. v šolski pisarni v Prazakovi ulici 19 (vhod v pisarno nasproti glasbene dvorane) od 9. do 12. in od 15. do 17. V soboto, dne 5. septembra, ob 16. bo razdelitev ur. V ponedeljek, dne 7. septembra, se prične redni pouk. Poučujo se vsi predmeti pevskega in instrumentalnih oddelkov ter osnovna in višja glasbena teorija. K mladinskemu petju se lahko vpišejo vsi otroci pred mutacijo. Ostali podatki so razvidni s šolske deske.

—lj Ravnateljstvo šole Glasbene Maticice opozarja na dvoje: v ponedeljek 31. t. m. bo ob 18. uri v mali filharmonični dvorani javna produkcija gojencev, ki so obiskovali letošnji počitniški tečaj na šoli Glasbene Maticice. Nastopilo bo 24 gojencev iz oddelka za klavir, violino in čelo. Prav posebno pa opozarja še, da se začne vpisovanje na šolo Glasbene Maticice za novo šolsko leto v torek, dne 1. septembra ob 9. uri v pisarni Glasbene Maticice. Vpisovanje bo trajalo do včetrši petka. Vršiti se dopoldne in popoldne. V soboto 5. septembra bo določitev urnika, v ponedeljek 7. avgusta pa bo začetek pouka. Vse podrobnosti glede vpisa se dobe v pisarni Glasbene Maticice. Sporedi za javno produkcijo pa so na razpolago v knjigarni Glasbene Maticice.

—lj Učite se strojepljanja! Novi eno-, dvo- in trimesecni strojepljanjski tečaj prične v sredo 2. septembra. Pouk se vrši po priznani najboljši desetprstni učni metodi. Uspeh je zagotovljen, ker so obiskovalcem na razpolago stroji raznovrstnih sistemov. Največja moderna urejena strojepljanjska z 60 pisalnimi stroji. Vaje na računskih in raznoštevalnih strojih. Pouk je po želji posameznikov dopolnilen ali popolnen. Vpiše se lahko vsakdo. Za dijakinje in dike posebni počitniški enomesecni tečaj. Učnina zmerna. Informacije in prospekte dobite v pisarni ravnateljstva: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska c. 13.

—lj Razgrnjeni seznam davčnih osnov v Ljubljani. Seznam davčnih osnov šivilj bodo razgrnjeni do 14. septembra t. l. seznam davčnih osnov izdelovalcev delavkov in ščitnikov klobučarjev, krznarjev, modistov, kovačev in mehanikov bodo razgrnjeni do 15. septembra, seznam davčnih osnov kleparjev, pločevinarjev, vodnih instalaterjev, kanalizacijskih in plinskih naprav, ključavničarjev, livarjev, strugarjev kovin, brusarjev, bruscev kovin, izdelovalcev kovinske galanterije in elektroinstalaterjev pa bodo razgrnjeni do 16. septembra med uradnimi urami v vratarjevi sobi na magistratu.

—lj Poziv upnikom! Komisar za likvidacijo Družbe za upravo Tabora, družba z o. z., poziva vse one stranke, ki imajo zahteve napram razpuščenemu društvu, da iste prijavijo do 30. septembra 1942/XX. na sedež urada za likvidacijo, Hrenova ulica št. 11.

—lj Sestanek vseh ljubljanskih zdravnikov, ki opravljajo zdravniško prakso, kakor tudi zastopnikov klinike, oddelkov bolnišnice, sanatorijev in bolnišničnih blaginjskih skupnosti mestni fizikat v sejno dvorano na magistratu v nedeljo 30. t. m. ob 10.30 dopoldne. Zdravniki bodo na tem sestanku dobili važna sporočila ter je zato udeležba obvezna.

—lj Za dijakinje srednjih, strokovnih in ostalih šol prične v sredo 2. septembra nov enomesecni strojepljanjski tečaj. Pouk se vrši po priznani najboljši desetprstni učni metodi. Uspeh je zagotovljen, ker so obiskovalcem na razpolago stroji raznovrstnih sistemov. Največja moderna strojepljanjska z 60 pisalnimi stroji. Pouk je po želji posameznikov dopolnilen ali popolnen. Vpisovanje dnevno. Učnina zmerna. Informacije in brezplačne prospekte dobite v pisarni ravnateljstva: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska c. 13.

—lj Ravnateljstvo III. moške realne gimnazije v Ljubljani poziva učence, da vložijo prošnje za polaganje višjih in nižjih tečajnih, popravnih in razrednih izpitov najkasneje do 5. septembra t. l. pri ravnateljstvu. Tečajji italijanskega jezika se redno nadaljuje po objavljenem urniku.

—lj Kamnosečje pomočnikov in delavstvo vjudno vabimo na sestanek, ki bo v nedeljo, dne 30. avgusta t. l. ob 9. dopoldne v Pokrajinski delavski zvezi, I. nadstropje, soba št. 5. Na dnevnem redu je poročilo predsedstva skupine in raznoterosti. Pričakujemo čim večje udeležbe. Skupina kamnoseških pomočnikov pri PDZ.

—lj Šivilje, modiste in čevljarke pomočnike vjudno vabimo, da se zanesljivo

udeležijo splošnega sestanka delojemalcev oblačilne stroje. ki bo v nedeljo, dne 30. avgusta, ob pol 11. v Pokrajinski delavski zvezi, Miklošičeva c. 22, pritičje desno. Na sestanku bo predsedstvo skupin poročalo o tekočih zadevah. Ob tej priliki bodo udeleženci prejeli tudi kolektivne pogodbe iz svoje stroke, ki so ravnokar dotiskane. Zaradi važnosti dnevnega reda pričakujemo, da bo udeležba čim večja. Pokrajinski sindikat delojemalcev oblačilne stroje.

—lj Vpisovanje gojenk na Državnem osrednjem zavodu se bo vršilo dne 1. in 2. septembra 1942. Ravnateljstvo.

—lj Prijave za vpis v I. razred drž. trgovske akademije v Ljubljani sprejema ravnateljstvo do 15. septembra t. l. vsak dan od 10. do 12. ure.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8
9							
10			11			12	
13							14
			15		16		
17	18		19		20		
21				22			
	23		24			25	
26		27	28			29	
30	31			32			
33							34
35				36		37	
38			39	40			
41		42				43	
44				45	46		
47				48		49	
			50			51	

Besede pomenijo

Vodovarstvo: 1. pogoj, pogodba, tudi telesna pripravljenost, razpoloženje, 9. poseben, čudovit, nenavaden, 10. dvojica, 11. grški bog (fon), 13. prebivalca v širši ljubljanski okolič, 14. rimska številka 999, 15. pozitivna elektroda, 17. svetopisemska oseba, 20. vzor, občevelni ideal, malik, 21. prenasalec, včasih pomeni tudi vodjo katkega pokreta, kandidatne liste (dvojina), 23. pogosta okrajšava, 24. dva samoglasnika, 25. medmet, 27. star (angl.), 29. žensko krstno ime, 30. pripravljati na kaj, usmerjati, dresirati, 33. germansko plemo, 35. del živalskega telesa, 36. ognjevitost, zanos, pogon, 38. sibirski reka, 39. skoro, 41. hoteli, rad imeti, 43. veznik, 44. posedoval, hraniti, 45. ljudska oblika pritrilidncev, 47. nizozemski otok, ki so ga zasedli Japonci, 48. sveta gora v Grčiji, 50. vzklík bolečine, 51. igralne karte.

Navpično: 1. nosi odgovornost za usodo ladje, 2. obloga, 3. znanstvenik, 4. kratka za akademski naslov, 5. grški otok, 6. vrsta drv, 7. stara oblika veznika, 8. nepravilnost, izjema od pravila, nenavadna oblika, 12. morsko obrežje, pristanišče pri Benetkah, 16. pesem, 18. instrument, 19. oblika zankane pomožnega glagola, 22. prevzorno sredstvo, 25. osební zaimek, 26. nauk o sestavi delov človeškega telesa, 28. vrhovni tibetanski svečenik (besedi sta znamenja), 29. hunskega poveljnika, 31. država v USA, 32. bolezen, 34. južno sadje (množina), 37. veznik, 40. sredi kota, 42. uboga, nedolžna, 43. milovanja vredna, 46. oče, 49. del kolesa.

Rešitev zadnje križanke

Vodovarstvo: 1. maratonski tek, 12. skok, 16. Irokeza, 17. vaterpolo, 19. tek, 20. soditi, 22. tolar, 23. Inomost, 25. ec, 25. lo, 28. re, 29. čem, 30. varovalec, 33. ts, 34. emanati, 35. in, 36. znanja, 38. met, 40. Danica, 42. odiran, 43. ep, 44. sit, 45. pater, 47. re, 48. tip, 49. toga, 51. Ad, 53. as, 56. kr, 57. pirati, 59. Oman, 62. III, 64. Ra, 65. ido, 67. Amalija, 69. apatija, 73. Ikona, 75. sk, 76. dober, 77. religija, 79. Ana, 81. Ihan, 82. fonetike, 83. Urgan, 84. vo, 85. tema, 87. emir, 89. rj, 90. Admira, 91. kolar, 92. Dante.

Navpično: 1. Mitic, 2. arena, 3. roko, 4. ak, 5. telovadba, 6. oz, 7. na stran, 8. Ivica, 9. tat, 10. etilen, 11. ke, 12. sportnica, 13. kolestar, 14. ola, 15. Korotan, 18. rt, 21. devica, 24. sanatorij, 27. oc, 31. otipati, 32. il, 36. zdr, 37. naš, 38. met, 39. Epir, 41. ata, 46. Edo, 50. ga, 52. zamajem, 54. slikar, 55. plavanje, 57. patenti, 58. idile, 60. maniker, 61. na, 63. Lj, 64. Raba, 66. oktili, 68. is, 70. Pohod, 71. ir, 72. Aron, 74. ogi, 78. enak, 80. nart, 82. fra, 83. ura, 86. er, 88. id.

Inseriraj v „Slov. Narodu“

MALI OGLASI
POHISTVO
po naročilu in vse vrste stolov izdelujem. Politiram oprave in zvršujem vsa popravila najceneje. — Jopuš, Zorman, Ljubljana, Breg 14. 1043

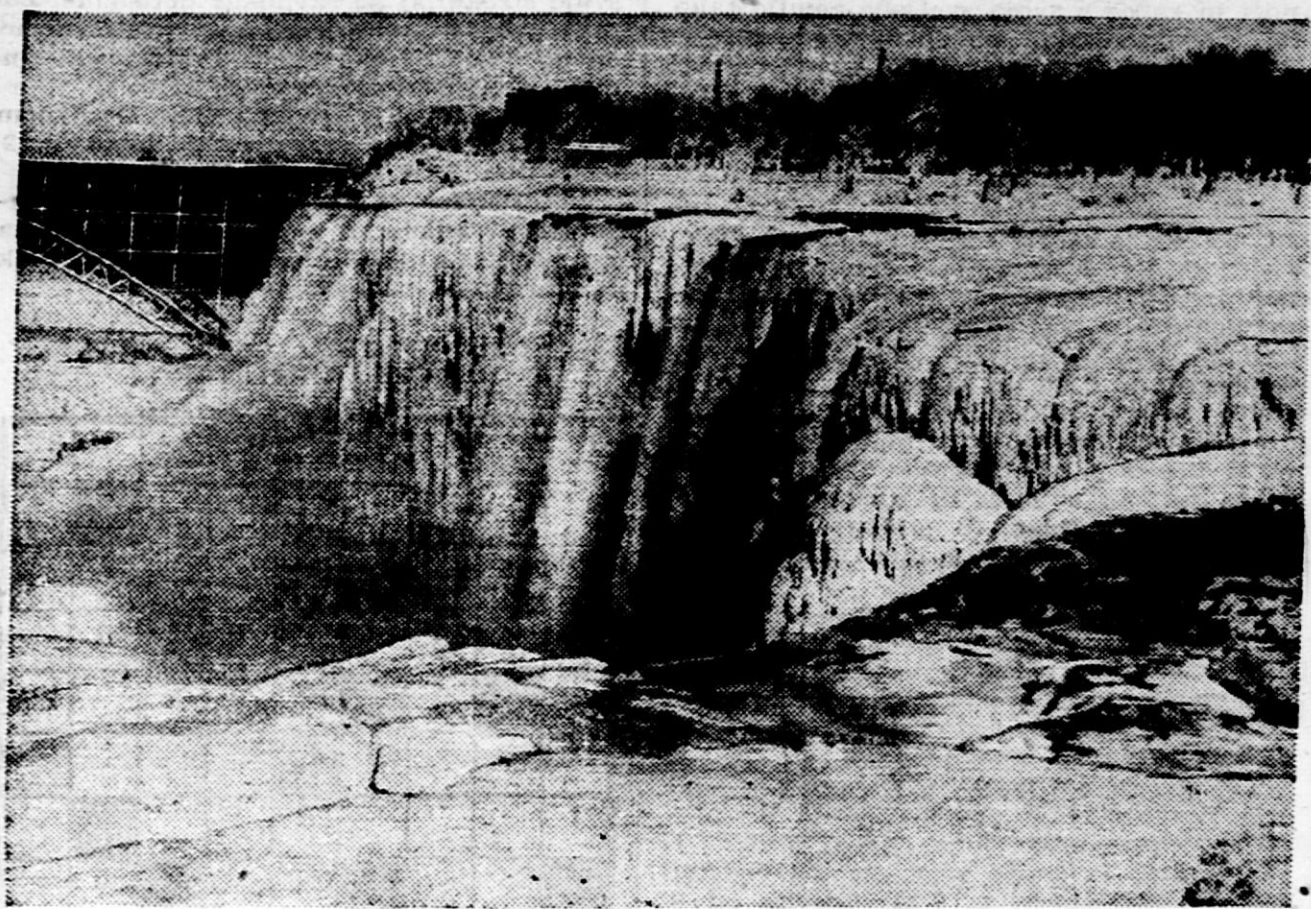
POSTREZNICO
za nekaj ur dnevno, in eno, ki bi mi pomagala pri gospodinjstvu, sprejemem. Navsezadnje tudi vsa druga dela. Solidna cena.

KRZNARSTVO L. ROT
Mestni trg 5
naznanja, da bo od 1. septembra dalje trgovina zopet redno odprta.

SAPOFOL La saponetta sintetica in fogli Sintetico mlo in lističih.
Saponi liquidi — Detergenti
Sciampo liquidi ed in polvere
— Parafina sintetica — Pagamento anticipato
GIORGES — Corso 23 Ottobre 51. — MILANO.

150 km široka reka

Reka sv. Lovrenca se razširi na nekaterih krajih tako, da je podobna morju — Veliki parniki lahko vozijo po nji 1500 km daleč na celino

Niagarski slapovi pozimi zamrznejo

Na kanadsko-ameriški meji tvori Niagarski slap, obsebnost vode Indijancev, zvezdo med jezeroma Erie in Ontario. Iz kotline jezera Ontario pa teče orjaška reka Sv. Lovrenca mimo Montreala in Quebeca, daleč tja do zaliva Sv. Lovrenca. Reka Sv. Lovrenca je dolga od izvira do izliva 990 km. Zaliv Sv. Lovrenca meji na severu na Kanado, na vzhodu na Novo Fundlandijo, na jugu na Miquelone, Sant Pierre in Novo Škotsko, na zapadu pa na New Brunswick. Dve morski poti vezeta to kotlino z Atlantikom, na severu Belle Ile med Novo Fundlandijo in Labradorjem, na jugu pa Cabot med Novo Fundlandijo in Novo Škotsko.

Reka Sv. Lovrenca je najživahnjša vodna prometna žila na svetu. Čim priteče iz jezera Ontario, se razlije v »Lake of the Thousand Islands« v 60 km dolgo in 12 km široko jezero, ki je v njem okrog 1700 otokov. Potem se reka zoži približno na 4 km in valovi svoje valove pod mestom Ogdensburg preko 12 km dolgih kasad, katerim se pozneje priključijo še 15

km vodopadu Long Sauld. V pestrem vrstnem redu si sledijo tja do Montreala jezero podobna razširjenja in vodopadi, ki so pa okrog vseh zgrajeni široki plovni kanali. V ravnini Montreala je reka Sv. Lovrenca že tako široka, da lahko vozijo po nji veliki preokceanski parniki. Pri Sorelu se reka zopet razširi v jezero, pri Quebecu pa se razprostira v nji 33 km dolg in 8 km širok otok Orleans. Mnogi pritoki se izlivajo v to orjaško reko, ki se vedno bolj širi in doseže kmalu 16 potem pa 25 km širine. Ob izlivu je reka Sv. Lovrenca široka že okrog 150 km.

Ze več let si Američani prizadevajo izgraditi kanale na gornjem toku reke Sv. Lovrenca, tako da bi mogli voziti veliki parniki do ameriških pristanišč. Iz zemljepisnih razlogov označujejo tudi spodnji del reke Sv. Lovrenca kot reko. Toda prebivalstvo krajev na obeh bregovih govori o nji kot o morju. Ti prebivalci so nasledniki prvih francoskih priseljencev iz Normandije. Še zdaj so polovinski morjarji. Colin prav so že davno postali farmarji. Colin

Rosa, ki je prepotoval v 30 letih ves svet, je opisal v svojih knjigah vtise, ki jih je dobil na vožnji po reki Sv. Lovrenca. Opisuje jo kot reko, široko kot morje z mnogimi pečinami in tolmuni, kakršnih ni v nobenem drugem morju. Reka Sv. Lovrenca pa ni samo kos morja, zarezan v celino, temveč v pravem pomenu besede vodna pot, ki je izpremenila Montreal v eno največjih in najboljših morskih pristanišč, čeprav leži 1500 km daleč na celini. To je približno tako, kakor če bi tekla Laba v širini in globini, kakršno ima pri Hamburgu, tja do Dunaja, kamor bi lahko prihajali preokceanski parniki.

Eno slabo stran pa vendarle ima ta ogromna reka, da namreč 4 do 5 mesecev v letu parniki ne morejo voziti po nji, ker jo pokriva debel led. Ko še ni bilo nobenih železnic, je bila vsakoletna otvoritev plovbe po reki Sv. Lovrenca važen dogodek, ki so ga vedno tudi primerno proslavili. Čim dalje vozi parnik po reki Sv. Lovrenca, tembolj se stiskajo raztresene vasi francosko-kanadskih kmetov, dokler se ne strnejo v eno samo. To je čudna vas, ki ima tudi eno samo neskončno cesto. Ta cesta je reka, obrobjena na obeh straneh z neskončno vrsto kmečkih hiš in gospodarskih poslopij. Kmetije so nastajale tu skozi stoletja. Prvi kanadski priseljenci so se seveda naselili ob reki. Svoja posestva so delili med sinove. Njive so prerezali po dolgem, da je imela vsaka dohod do reke. Ščasoma so se farne krčile in pasovi so postajali vedno ozji, dokler ni končno stala ob reki hiša pri hiši. Po tem ni bila mogoča nobena delitev več in naslednja pokolenja so se morala naseliti že daleč od reke na nizkih gričih. Tako se zdi, da so vse naselbine stisnjene samo v dveh vrstah. Ta vtis se poglobi še s tem, da na 1200 km dolgi poti tja gori do Quebeca ni skoraj nobenega mesta ali večjega kraja.

Nad Quebecom je zgrajen čez reko Sv. Lovrenca prvi železniški most. Z njim je zvezana zgodovina katastrofe. Most ima dva loka, med katerima je zgrajeno srednje oporišče. In ta srednji del 2700 m dolgega mostu se je zrušil kmalu po dograditvi in sicer v trenutku, ko je vozil čez vlak. Del mostu z vlakom vred se je zrušil v reko. V vlakcu je bilo 200 potnikov, ki so se večinoma ubili od udarca. Rešilo se jih je le nekaj. Svetovna javnost je bila nedavno opozorjena na reko Sv. Lovrenca, ko so prodrlje v njo nemške podmornice.

tem je nastopilo madžarsko plemstvo pot združitev z ljudstvom, do katere je prišlo v revolucionarnem letu 1848.

Spomenik raci

V neki turški vasi, ki jo je nedavno močno razdeljal potres, so postavili čuden spomenik. Z njim so hoteli izraziti hvaležnost raci, ki je rešila življenje 40 vaščanov. Raca je bila ponoči zaprta v staji. Znano je, da žival prej začetno potres kakor človek. Sredi noči je začela raca na ves glas gagati in mahati z krili. Tako je prebudila domače, ki so se pravočasno spoznali nevarnost. Zbudili so sosedo in vsi so zbežali iz hiš. Kmalu so nastali močni potresni sunki in več hiš se je porušilo. V naglici pa ni nihče mislil na to, da bi rešil raco. Skupaj z drugimi racami je našla smrt pod razvalinami. Hvaležni vaščani so ji pa postavili spomenik, ki naj priča še poznim rodovom, da je rešila mnogo človeških življenj.

800 rumunskih učiteljev za Transdnjestrijo

Osemsto učiteljev iz rumunskega upravnega področja onstran Dnjestra je bilo izsolanih v Tiraspolu za posebne naloge. Ti učitelji bodo poslani v Transdnjestrijo, kjer bo njihova naloga skrbeti, da se ta dežela čimprej tudi kulturno in duhovno priključi Rumuniji. Njihovo šolanje je bilo zaključeno s svečanostjo, prirejeno v rumunskem narodnem gledališču v Tiraspolu. V imenu učiteljskega in prebivalstva se je eden izmed udeležencev tečaja zahvalil za svobodo, ki so jo priborili nemški vojniki rumunskemu prebivalstvu med Dnjestrom in Bugom. Svečano je obljubil, da bodo rumunski učitelji napeli vse sile, da dosežejo svoj cilj in upravičijo zaupanje, ki ga jim izkazuje vlada.

Obnovite naročnino!

jih razpostavljala v pravem številu in razmerju, tako da je bila barva povsod, kjer jo je oko zahtevalo, drugod, kjer je bilo treba resnejšega dojma, pa so ostale stene gole.

Maksim in jaz sva obedovala s Frankom v njegovem samskem stanovanju pri pisarni, da ne bi bila doma v napotje. Vsi trije smo bili nekam posiljeno dobre volje, kakor ljudje, ki se vračajo s pogreba. Zabavali smo drug drugega s puhlimi dovpti, med tem so ko naše misli uhajale bliznjim uram naproti. Meni je bilo pri duši nekam takisto kakor jutraj pred poroko: isti občutek nečesa usodnega in ista zavest, da sem zašla že predaleč in ne morem več nazaj.

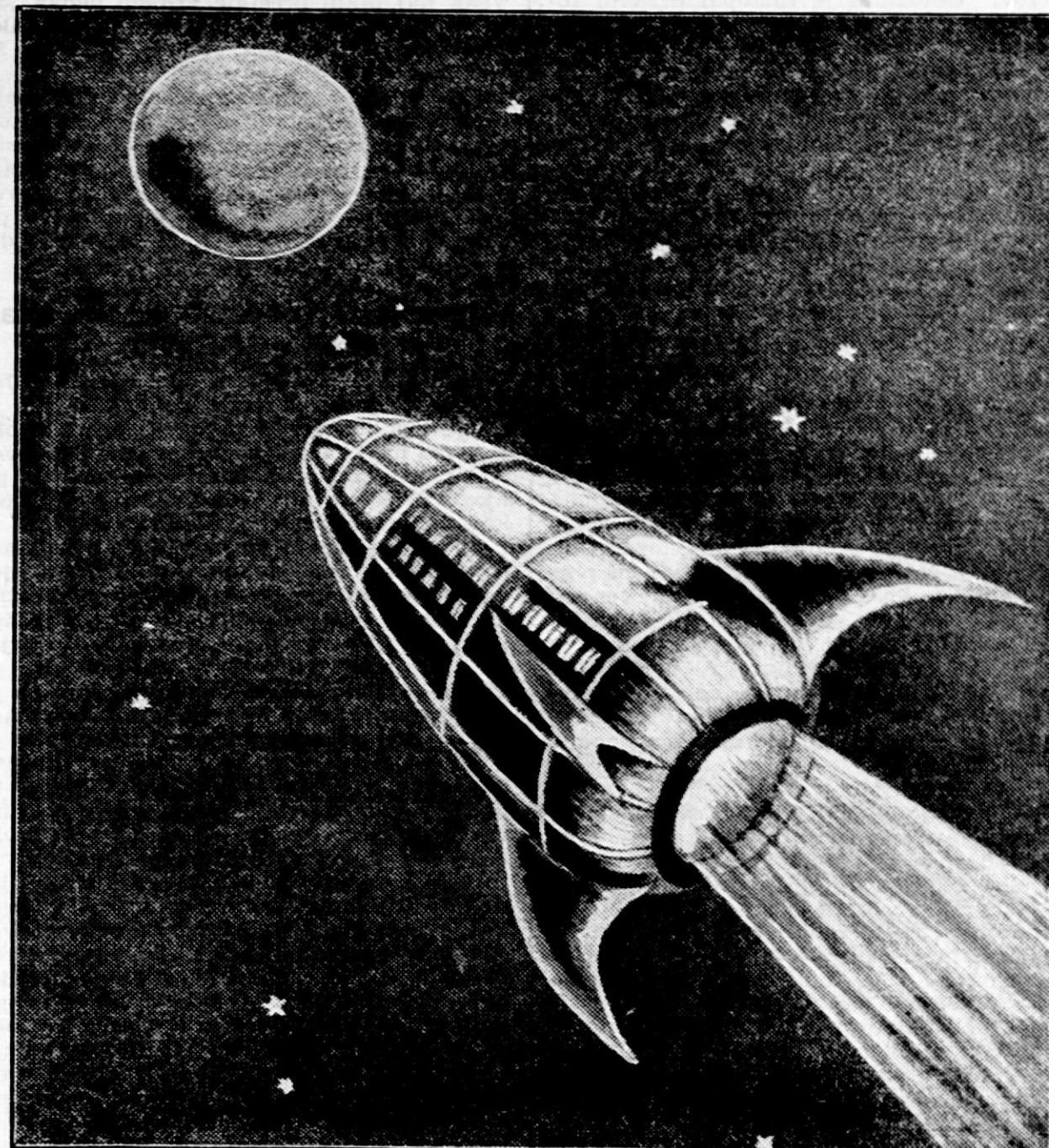
Ples v maskah je bil zdaj neogiben. K sreči mi je bila trdka Voce iz Londona za časa poslala kostum. V kratosti svoje popolnosti se je pokazal, ko sem odmotala svileni papir. Tudi lasulja je bila čudovito uspeša. Poskusila sem jo za zajtrku in kar ostrmel nad izpremembo: skoraj lepa sem bila v nji, vsekako pa docela izpremenjena. To nisem bila več jaz; ta žena je bila vse zanimivejša, vse sijajnejša, vse živahnjša od mene. Maksim in Frank pa sta me še vedno dražila zaradi kostuma.

»Pravim vama, da me ne bosta spoznala!« sem jima odgovarjala. »Gledala me bosta z odprtimi usti...«

»Menda se ne misliš obleči za počaka?« je nekam zamišljeno vpraševal Maksim. »In ne pripravljaj nesrečnega poskusa, da bi nas poglala v smeh, ka-li?«

S poletom na luno ne bo še nič

Človek bi se lahko dvignil z raketo največ 400 km nad zemljo

Mnogo se je pisalo in govorilo o raketi, ki naj bi človeka z njo poletel na druga nebesna telesa. Pri tem je glavno vprašanje, kako premagati privlačnost zemlje. Na raketo ali kakršno koli drugo medplanetarno vozilo, ki naj bi popeljalo človeka v svetovje, deluje na eni strani sila pogonske snovi, na drugi strani pa privlačnost zemlje. Čim večja je sila, ki bi poglala raketo v zračne višave, tem večja je torej začetna hitrost, tem višje bi se raketa dvignila. Privlačnost zemlje pojema z naraščajočo višino in končno sploh preneha. Tam gori se pričena gravitacije »prosto svetovje«. Če bi dosegla raketa to višino, bi s hitrostjo, ki bi jo imela v tem trenutku, drvela po svetovju naprej, dokler bi ne prišla v območje privlačnosti, katerega drugega nebesnega telesa. Če bi pa hotela doseči točko v svetovju, kjer preneha privlačnost naše zemlje, bi morala imeti začetno hitrost okrog 11.000 m v sekundi. Tako ogromne hitrosti pa z vsemi znanimi sredstvi niti približno ni mogoče doseči. Pomisliti namreč moramo, da doseže zdaj krogla iz najmodernejšega topa začetno hitrost komaj 1000 m v sekundi. Do tako ogromne začetne hitrosti, kakor bi jo potrebovali za polet na druga nebesna telesa, je torej še zelo dolga pot.

Ker je bila ta pot zaprta, so si hoteli učenjaki pomagati do sile za premaganje privlačnosti naše zemlje z raketnim motorjem. Raketo pogonjajo naprej zaporedne eksplozije močnega razstreliva. Tako dobiva vedno znova pogonsko silo, dokler ne doseže v teoriji višine, kjer preneha privlačnost zemlje. V brezračnem prostoru bi dosegla raketa tako veliko hitrost, da bi mogla premagati ogromne razdalje in v doglednem času doseči druga nebesna telesa. Usmernjala in zavirala bi se z raketami, pritrjenimi ob straneh.

Princip rakete je torej tudi lajkju razumljiv, toda teorija je tu še posebno daleč od prakse. Eksploziranje smodnika v ceveh v zadnjem delu rakete, je v bistvu isto, kakor zgorevanje premoga v parnem kotlu ali bencina v avtomobilu, torej navaden proces zgorevanja, čeprav v drugačni obliki. Toplota, ki pri tem nastane, je torej vir pogonske energije. Ker pa prizvaja določena količina goriva vedno samo določeno količino toplote, se lahko opravi s to toploto tudi samo določena količina dela.

Prenešana na raketni motor naj bi služila po zgorevanju smodnika nastala ener-

gija za dviganje rakete. Del energije bi se moral porabiti za dviganje goriva, ki bi ga morala imeti raketa seboj. Če računamo, da proizvede 1 kg smodnika okrog 4000 kalorij, bi ta količina komaj zadostovala, da bi dvignila smodnik samo 400 km nad zemljo. Isto velja seveda za vsako drugo količino smodnika, ki bi se torej nikoli ne mogla dvigniti nad 400 km visoko, kaj šele, da bi dvigala obenem raketo od nosno vozilo. Teh 400 km višine je torej najvišja meja, ki je ni mogoče prekorčiti. Toda kaj pomeni teh 400 km v primeri s 350.000 km, kolikor znaša razdalja lune od naše zemlje ali 80 milijonov kilometrov, kolikor je oddaljen od nas Mars!

Sanje o zmagi nad svetovnim prostorom bodo torej ostale zaenkrat še neizpolnjene, čeprav ne moremo trditi, da se človeku nikoli ne bo posrečilo premagati privlačnost zemlje. Za to so pa potrebne sile, ki jih zdaj še nimamo na razpolago in ki si jih prav niti misliti ne moremo, tako ogromne so. Vse kar se govori in piše o poletu na druga nebesna telesa, je zaenkrat samo teorija in plod bujne domisljije.

Melioracija zemlje v Bolgariji

Na podlagi sporazuma med italijansko in bolgarsko vlado je bil ustanovljen v Sofiji bolgarsko-italijanski inštitut za melioracijo zemlje. V inštitutu bo osredotočeno sodelovanje vseh strokovnjakov na polju melioracije. Obenem bosta pa v bodoče delovali kmetijski ministri obeh držav v tesnih stikih. Pripravlja se temeljita melioracija zemlje v Bolgariji, da se bo tako povzdignilo poljedelstvo. Stroške za inštitut bosta krili kmetijski ministri obeh držav v enakih delih. Delovna doba inštituta je bila določena zaenkrat na šest let. Inštitut bo pa lahko svoje delo nadaljeval tudi preko te dobe. Vodil ga bo deseterčlanski svet, v katerem sta zastopani obe državi enako. Svetu bo pomagal tehnični odbor osmih kmetijskih strokovnjakov.

NAVADA JE ŽELEZNA SRAJCA

— Oprostite, že dva dni čakam tu, pa nisem videl še nobenega vlaka, — pravi potnik postajenčelniku.

— Res je, toda jaz sem upokojeni postajenčelnik in na svojo hišo sem pribil desko z napisom »Postajališče«, da bi imel vsaj iluzijo, da sem še v službi.

Čudni poročni običaji

Nevesta mora umiti svojemu ženinu noge v znak podložnosti

Poročni obredi na Javi so že od nekdaj vzbujali zanimanje raziskovalcev. Na njih se namreč vidijo posebno lepe stare šege in običaji. Med uglednimi Javanci se prične priprave za ženitovanje že 40 dni pred poroko. Nevesti lepo obrijejo vrat in obraz, če ima kaj dlak na njem, namažejo in pristržejo ji obrvi, potem ji pa potresejo ves obraz z drobnimi riževimi moki takozvanim »puporom«. Čelo ji pobarvajo črno, lepe črne kodre pa počesejo na poseben način na čelo ter privežejo s travkovi in okrase s pestrimi rožami. Gola nevestina ramena in roke natro z žolto barvo. Nevesta nosi med poročnimi obredi krasne in briljantno okrašene zapeljivke, nad komolci pa zlate kače. Njena poročna halja z batičkanega blaga je vsa prepletena z zlatom in prepasana s svilinim pasom.

K poroki pride tudi ženin v tradicionalni pestri noši in opremi. Obraz ima belo popudran, obrvi in trepalnice črno pobarvane, telo nad pasom je golo, okrog vratu ima obešeno težko zlato verižico. Posebno bogati in ugledni ženini imajo verižice na prsih spete z velikimi briljanti. Za pasom nosi ženin z briljanti okrašeno bodalo. Zakonska zveza se sklene v hiši nevestinega očeta, ki ga pozdravi nevesta s tem, da mu poljubi koleno. Potem stopi ženin v spremstvu svojih sorodnikov. Ženin in nevesta držita v rokah liste neke rastline in jih mečeta drug na drugega, da bi bila zakonska zveza tem trdnjša. Potem položita na tla jajce in ga v znak nežnosti zakonske zveze pohodijo. Končno umije nevesta ženinu noge, da mu tako izkaže svojo podložnost in zvestobo.

Pri odhodu iz poročne izbe se smeta mlada poročenca dotikati samo z mezinici. Pred vrati pa že čakajo lepo pozlačene nosilnice, na katerih odnese poročenca svečano v njun novi dom. Pri mnogih plemenih

ostane tudi po poroki imetje zakoncev ločeno. Žena ne vstopi v možovo rodbino, temveč ostane v svoji, čeprav živi pri možu. Njeno premoženje in otroci ostane last njene rodbine. Do očetove zapuščine nimajo sinovi nobene pravice.

Novo kolodvorsko postopje v Sofiji

Nedavno je bil razpisana natečaj za idejne osnutke novega kolodvora v Sofiji. Vpsoanih je bilo 68 osnutkov in sicer 9 bolgarskih, ostali pa iz inozemstva. Šest osnutkov je bilo nagrajenih z drugo, šest pa s tretjo nagrado. Prva nagrada ni bila priznana nobenemu osnutku. Z drugo nagrado nagrajene osnutke so poslali inženjerji in arhitekti iz Nemčije, Protektorata, Italije in Zagreba, dva sta bila pa iz Sofije.

100-letnica znamenitega budimpeštanskega mostu

24. t. m. je minilo 100 let, odkar je bil položen temeljni kamen za znani viseči most v Budimpešti. Na Madžarskem zdaj malo mislijo na to, da je ta prvi čez Dunavo zgrajeni most eden najlepših v Evropi. Mnogo bolj se spominjajo največjega sinu madžarskega naroda grofa Štefana Szechenyia, ki je v svojo močno osebnost brez vsakega visokega uradnega položaja pritisnil Madžarski pečat modernega duha. Ta most je v političnem razvoju Madžarske važen mejnik. Madžarsko plemstvo se je namreč prostovoljno odločilo plačevati mostnino, kakor jo je moralo plačevati preprosto ljudstvo, čeprav je bilo za več stoletij te dajatve oproščeno. To je bil poseben privilegij plemstva, ki se mu je pa na pobudo omenjenega grofa odreklo. S

D. Du Maurier:

Prva žena

Roman

Služničad ni govorila o ničemer drugem, in Frith je hodil okrog z napetim obrazom, kakor da složi ves napor na njegovih ramenih. Robert je bil povsem izgubil glavo in je padal iz ene raztresenosti v drugo, zdaj je pozabil pripraviti servijete, zdaj ni podal zelenjave. Ves zbeigan obraz je imel, kakor bi mu venomer grozila nevarnost, da zamudi vlak. In psa, kako sta bila nesrečna! Jasper je s stisnjenim repom smukal po veži in renčal na delavce. Časih je stekel na teraso, lajal brez vsakršnega vzroka, se nato s pobešeno glavo zapodil na travo in jedel travo, kakor bi bil ponorel. Gospa Danvers se ni nikoli pokazala v ospredju, toda nehomna sem čutila njeno navzočnost. Njen glas sem slišala v dvorani, kadar so pripravljali mizo, ona je dajala navodila, kako naj položijo v veži parket. Kamor koli sem stopila, povsod je bila izginila: tik poprej; skozi režo pri vratih sem še videla njeno krilo, ali pa sem vsaj slišala njene korake po stopnicah navzgor. Na tej razgibani prizornici se, bila jaz zgolj postranska figura, ki ni nikomur nič koristila in ki je ni nihče potreboval. Kvečji u u sem ovirala tiste, ki so imeli res opravka. »Ne zamerite, gospa...« je rekel možak za mo-

79

jim hrbtom ter se s ponižnim nasmeškom in dvema naslanjačema na ramenih vese moker od potu preiril mimo mene. »Oh, oprostite,« sem odvrnila in stopila v kraj, nato pa vprašala, kakor bi hotela pokazati, da tudi jaz nekaj delam: »Vam lahko pomagam? Zakaj ne bi nesla teh naslanjačev kar v knjižnico?« Mož je bil videti v zadregi: »Gospa Danvers je ukazala, naj odnesemo naslanjače, da bo več prostora...«

In jaz: »Oh, Potem seveda. Na to nisem mislila... Pa storite, kakor vam je naročeno.« Jadno sem odšla, mrmraje nekaj o papirju in svinčniku, ki ga iščem, v jalovem prizadevanju, da bi pokazala možu, kako imam tudi jaz polne roke dela; in ko je malce začuden šel svojo pot, sem čutila, da se mi je komedija ponesrečila.

Veliki dan se je pričel z meglo in oblačnim nebom, a tlakomer se je dvignil in potolažil naš strah. Megla je bila celo dobro znamenje: okrog enajstih je skopnela, kakor je Maksim napovedal, napravil se je krasen poletni dan, in nikjer na vsem sinjem nebesnem oboku ni bilo videti oblaka. Vrtnarji so vse dopoldne prinášali cvetje v hišo, poslednje večje belega španskega bezga, visoke lupine in delfinije, na stotine rož in lilije vsake vrste.

Gospa Danvers se je obnašala kar najbolje: mirno, ne da bi količikaj povzdignila glas, je navajala vrtnarje, kam naj odlagajo cvetje, ki ga je potem z urno in spretno roko urejala v vazah. Vsa zamaknjena sem gledala, ko jih je iz cvetlične sobe odnašala v dvorano in vse razne koticke po hiši ter

jih razpostavljala v pravem številu in razmerju, tako da je bila barva povsod, kjer jo je oko zahtevalo, drugod, kjer je bilo treba resnejšega dojma, pa so ostale stene gole.

Maksim in jaz sva obedovala s Frankom v njegovem samskem stanovanju pri pisarni, da ne bi bila doma v napotje. Vsi trije smo bili nekam posiljeno dobre volje, kakor ljudje, ki se vračajo s pogreba. Zabavali smo drug drugega s puhlimi dovpti, med tem so ko naše misli uhajale bliznjim uram naproti. Meni je bilo pri duši nekam takisto kakor jutraj pred poroko: isti občutek nečesa usodnega in ista zavest, da sem zašla že predaleč in ne morem več nazaj.

Ples v maskah je bil zdaj neogiben. K sreči mi je bila trdka Voce iz Londona za časa poslala kostum. V kratosti svoje popolnosti se je pokazal, ko sem odmotala svileni papir. Tudi lasulja je bila čudovito uspeša. Poskusila sem jo za zajtrku in kar ostrmel nad izpremembo: skoraj lepa sem bila v nji, vsekako pa docela izpremenjena. To nisem bila več jaz; ta žena je bila vse zanimivejša, vse sijajnejša, vse živahnjša od mene. Maksim in Frank pa sta me še vedno dražila zaradi kostuma.

»Pravim vama, da me ne bosta spoznala!« sem jima odgovarjala. »Gledala me bosta z odprtimi usti...«

»Menda se ne misliš obleči za počaka?« je nekam zamišljeno vpraševal Maksim. »In ne pripravljaj nesrečnega poskusa, da bi nas poglala v smeh, ka-li?«

»Nikakor ne,« sem odgovarjala, v svesti si, da sem postala važna osebnost.

»Škoda, da nisi ubogala mojega nasveta. Alisa v deželi čudes...«

»Ali pa Devica Orleanska, z vašimi lasmi,« je boječe menil Frank.

»Glej, glej! Na to nisem niti pomislila,« sem rekla, in Frank je nalahno zardel.

»Skratka, prepričan sem, da vas bomo vsi na vse pretega občudovali, kakor koli se oblečete,« je končal z najbolj dostojanstvenim in umerjenim glasom, ki ga je zmozel.

»Nikar je ne izpodbujaj, Frank,« se je oglašil Maksim. »Ze tako ima glavo tolikanj polno svojega dragocenega kostuma, da je ni moči krotiti. Beatrice te bo že iztrenila; vsaj to tolažbo imam. Če ji v svoji obleki ne boš všeč, si bo šla v dolžnost, da ti takoj pove. Moja draga stara Bea, da, ta se pri takih priložnostih zmerom slabo napravi! Nekoč se je oblekla za madamo Pompadour, a v teta, ko je šla k večerji, se je spataknila, in lasulja ji je zdrknila z glave. Jojme! To je neznosna reč!« je vzkliknila s tisto svojo naglico, ki je nikoli ne zapusti, in vrgla lasuljo na stol in ostala vse večer brez nje, s kratko pristrženimi lasmi. Lahko si mislite, kakšna je bila na pogled. Niti ubogi Giles ni bil tistikrat na vrhuncu svoje vloge. Prišel je oblečen za kuharja in se ves večer z nesrečnim obrazom stiskal po baru. Mislim, da je bil neprijetno razočaran; mogoče se mu je zdelo, da mu ne dela časti.